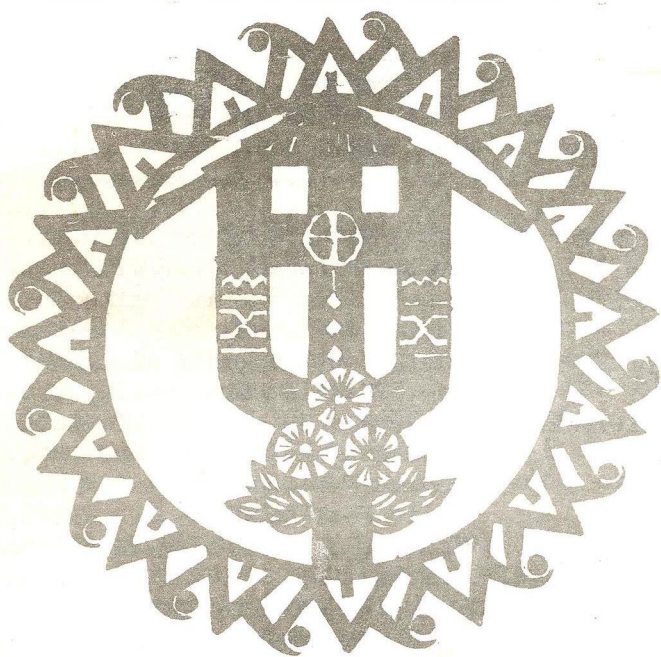

BULETINUL CASA ROMÂNĂ

DEC. 1982

CONTENTS

Editorial: "Gânduri pentru Refugiați".....	3
"Umilii luptători pentru Unire, EM. Voinescu	11
"Vremea" 1958, "Mama";.....	12
"România Glie Sfântă, St. G. Theodoru.....	13
Eugenia Adams-Muresanu, "La Betleem".....	14
"Sah Magnetic," Florica Bațu.....	15
"Fata din Pădure," Elisabeta Aurelia Iordache.....	17
"Colind pentru Dora-Lu, Nicolae Novac.....	18
"Cum mi-am Pierdut Copilăria," Vasile Posteuca.....	19
"Gând de Crăciun," Stefan Gheorghe Theodoru	23
"Colindul Greierului de Nea," Dumitru D. Ichim.....	24
"Patriahală," Eugenia Adams-Muresanu.....	25
"Pribegii" de Nick Beldean.....	30
"Oameni mari și mici de J.N.Manzatti: Chas. Upson Clark. 31	
"În Două Tabere," Sergiu Grossu.....	32
"Romanele lui Romulus Fabian," Ovidiu Vuia.....	33
Album, "Cind va Veni Declinul," Ion Barbu.....	37
"Mamei," N. S. Govora	39
CARNET	40
CĂRȚI: Cicerone Ionițoiu, Miron Butariu	41
"Pentru Gospodine," Aurelia Balaban.....	43
ENGLISH SECTION: "Sleepe Birdes," Mihai Eminescu....	45
"Romanian Christmas," Elvira Barsan	46
"Who Are You," Eugenia Adams-Muresanu	49
"Grass," Vasile Versavia.....	50
SPIGURI DIN PĂȘĂ: "Secretele Spionajului Sovietic". 51	
"Succesiunea la Căma Rus. Sov.". 53	
"Schimbarea Guvernului din R.F.G. 54	
"Radio Free Kabul.....	55
"Masacrele...de Refug.Palestinian 56	
STIRI dela CRC: Simpozionul CRC".....	58
"Aniversarea Unirii Principatelor:.. 61	
"Stiri de la Parohie	62
ACKNOWLEDGMENTS: New Members	63
"Call to Annual Meeting 1/22/83....	64
Buletinul CR & Library	65
Donations; Activity Reports.....	66
Financial Statement	67
SUBSCRIPTION FORM (Part II).....	68
MEMBERSHIP ROSTER	69
CRC CALENDAR; Calendarul Evenimentelor la CRC	70
MERRY CHRISTMAS - CRC Board & Officers	71
BACK COVER: "Calusarii"	72

(Front Cover by Viorel Radu)

Buletinul Casa Română

- APARE TRIMESTRIAL -

Redacția și Administrația: 124 Montecito
Oakland, California, 94610

Redactor: ILIE SMULTEA

Redactor literar: NICOLAE NOVAC

Anul V

Nr. 4

GÂNDURI PENTRU REFUGIAȚI

Desigur că aceste gânduri se îndreaptă în primul rând spre refugiații pe care-i cunoaștem noi și cu care venim în contact... îi întâmpinăm încă din lagărele de tranzit de prin Austria și Italia sau după ce ajung și simț nevoia sau dorința să ne caute. Este bine însă să știm că ei fac parte dintr-o masă de milioane de oameni desrădăcinați de revoluții ce se pretind "umane" dar a căror brutalitate nu cunoaște margini.

Printul Sadruddin Aga Khan făcea acum câțiva ani observația că: "Secolul al 20-lea a adus cu el transformări profunde și de cele mai multe ori violente, însoțite de suferințe care au depășit orice precedent"... Dar în același timp, "...cetățeni particulari și guverne au dovedit o voință remarcabilă și crescândă să accepte sarcini din ce în ce mai mari ca să alina suferința umană". (Louise W. Holborn, REFUGEES: A PROBLEM OF OUR TIME, Scarecrow Press, p. 3, 2 vol., 1975).

Autorul Lester A. Sobel, în cartea de cercetări pe care o editează în 1979: REFUGEES: A WORLD REPORT, observă că: "Războiul și revoluția

sunt circumstanțe ideale pentru a determina populația înspăimântată la fugă". Din informațiile pe care ni le dă acest studiu reiese că peste un milion și jumătate de Ruși s'au refugiat în fața revoluției bolșevice din Noiembrie 1917, iar numărul palestinienilor care au luat drumul exodului începând din 1948, se ridică la 2 milioane. Comitetul american pentru refugiați a arătat în 1977 că: "dela 1945 încoace au avut loc 75 de războaie", care au cauzat un total de 17,318.320 de refugiați... Aceste cifre nu cuprind pe cei un milion și jumătate de refugiați afganezi, nici pe "cei din corăbii", ("the boat people"), despre care încă nu se știe câți au ajuns pe țărmurile dorite și câți zac în fundul mărilor. La fel nici tragicul sfârșit al refugiaților palestinieni masacrați cu mii în cele două câmpuri lipsite de orice apărare din Liban nu sunt cuprinși în acest studiu.

Agentele speciale ale Națiunilor Unite, - UNRRA și IRO - până în 1951 și UNHCR, (United Nations High Commission for Refugees), de atunci încoace - au extins mână de ajutor refugiaților de peste tot globul. Palestinienii sunt ajutați de către o agenție separată UNRWA. (U.N. Relief and Works Agency), creată în 1949. Tot din cartea lui Sobel aflăm că UNHCR a ajutat 3.9 milioane de refugiați în Asia și 3.7 milioane în Africa unde, în 1977: "la fiecare 80 de locuitori, unul era refugiat".

Dar, să ne întoarcem puțin înspre valurile de refugiați, când mai mari, când mai mici, din lumea comunistă din Europa de răsărit. Despre cei din Uniunea Sovietică, Lester Sobel spune că cei mai mulți sunt intelectuali sau artiști: "dansatori cu renume, muzicieni, artiști și scriitori care au suferit numeroase persecuții, ani de temniță grea sau și-au pus viața în joc încercând să scape de sub Comunism"... Un număr limitat de dizidenți au ales exilul pentru că li s'a ridicat dreptul de cetățenie în timp ce vizitau țările occidentale. Mai re-

cent, distinși scriitori opuși regimului sovietic au fost forțați în Exil, începând cu Alexandru Soljenitin în 1974. (Al doilea exil de acest gen, după Leon Trotsky în 1929)... Arkady Shevchenko, delegatul de frunte al Rusiei Sovietice la Națiunile Unite, defectează în U.S.A în Aprilie 1978...

Dreptul de emigrare al evreilor din U.R.S.S. a fost unealta unui joc politic care a rezultat în număr când mai mare, când mai mic, al celor ce au putut părăsi Rusia, după ani de așteptare. În Octombrie 1977, lagărul de transit din Viena anunța 400 de sosiri săptămânale, iar numărul cel mai mare de emigranți a fost de 30,000 în 1973. Se pare că această cifră coincide cu momentul Nixon și politica de destindere.

Refugiații din țările satelite ale Europei de răsărit au folosit toate căile și mijloacele imaginabile ca să scape de teroarea din prima perioadă stalinistă, de comunizare forțată și apoi de regimuri marxist-leniniste bine instalate, autoritare și conformiste în continuare... Nu putem să menționăm decât câteva cazuri notorii mai recente care dovedesc pe de o parte, dorința de evadare din țările comuniste, pe de alta, lipsa de scrupule a metodelor folosite de agenții acestor țări să intimideze sau chiar să extermine pe refugiați. Unul din aceste cazuri a fost grupul celor șase atleți, (5 din România și 1 din U.R.S.R.), care au defectat la jocurile Olimpice din Canada în 1976. Apoi, faptul asasinării refugiatului bulgar George Markov, prin otrăvă injectată din vârful unei umbrelor, în plină stradă în Londra. Acest caz evidențiază capacitatea și rafinamentul agenților KGB în orice parte a globului. Mai puțin reușit a fost planul din vara acestui an de răpire a scriitorului român Virgil Tănase și a complotului de asasinare prin otrăvă a cunoscutului autor Paul Goma din Paris. Faptul a fost preluat de presa din întreaga lume și a avut repercursiuni diplomatice nefavorabile asupra relațiilor României cu

Franta unde s'a desfășurat întreaga dramă... Tot atât de notorios a fost cazul Ion Facepa cu cinci ani în urmă. Consilier intim al președintelui Nicolae Ceaușescu și șef al serviciului secret, Facepa venea cu desaga încărcată și a servit un duș rece regimului din București.

*

Să revenim acum la enunțarea din fraza de deschidere a acestui subiect: refugiații români.

O discuție cât de schematică reclamă o primă distincție între cei politici, religioși și amestecați. Noțiunea de "refugiat", în general presupune o atitudine prealabilă de opoziție și dorința de evadare de sub guvernarea unui regim a cărui concepție filosofică despre ordinea social-politică în viața comunității a devenit incompatibilă cu viața și aspirațiile refugiatului. Un refugiat politic tinde să-și manifeste revolta împotriva formei de guvernare și a negării libertăților omului în toate manifestările lui ca ființă rațională și creatoare. Cel religios, se opune intervenției autoritare temporare în manifestarea simbolică a credinței în practica religioasă prin care el înțelege să se închine a Totcreatorului așa cum îl vede el... Cel din grupul al treilea, poate să fie determinat de motive economice, profesionale sau pur și simplu să se simtă atras de mirajul occidental. Grupul "amestecărilor" de cele mai multe ori se rupe total de rădăcinile lui naționale, iar cel religios, tinde să se regăsească în comunități religioase și-l preocupă în mod esențial legătura cu Dumnezeu, preferând să nu se încurce cu cele politice. Grupul politic, așa cum îl întâlnim în occident, este format din diferite straturi.

Mai întâi sunt cei care se găseau în afara hotarelor la sfârșitul războiului și au preferat să nu se repatrieze. Cei mai mulți dintre aceștia, după o scurtă perioadă de ezi-

tare în care așteptările unor schimbări internaționale de natură să asigure firul de continuitate politică ante-belică au rămas zadarnice, dacă erau încă la o vârstă potrivită, s'au pus pe carte. Alții, au învățat meserii noi, s'au încadrat în munca productivă a țărilor în care se găseau sau au emigrat spre alte orizonturi. Aproape toți aceștia, paralel cu rezolvarea problemei existenței, au continuat să se preocupe și de soarta țării de origine pe cale de organizații culturale românești, comunități bisericești și publicații periodice. În același timp, au căutat să stabilească legături și cu cercuri social-politice în țările respective cu scopul de a asigura simpatia și suportul lor pentru cauza de auto-exilare a noastră ca refugiați politici.

Al doilea strat s'a format din cei care au părăsit țara în momentul în care iluzia că s-ar putea lucra pentru națiune și în cooperare cu un regim tot mai marxist-leninist-stalinist, s'a dovedit cu totul efemeră. Aceasta a fost perioada în care șefii comuniști educați la Moscova, în frunte cu Ana Pauker, au dominat arena politică, au alungat pe Rege și au practicat metode de teroare sălbatecă. Dintre cei care au reușit să treacă frontiera clandestin în acești circa 10 ani, unii au înnotat peste Dunăre, alții au trecut frontiera spre Jugoslavia prin vaduri plătite scump și nesigure. Riscurile de a fi prins, înapoiat și condamnat la ani grei de temniță sau împușcat pe frontieră, erau totuși preferabile unei vieți precare, cu nopți în care oricine putea fi ridicat de la domiciliu fără să știe pentru ce și dus fără să se știe unde. Cei "norocoși" să ajungă în Jugoslavia, erau trecuți printr'un alt purgatoriu. Arestați de securitatea titoistă, cam jumătate din ei au fost trimiși înapoi în România, iar restul puși la munci grele luni și chiar ani de zile, înainte de a fi duși la frontieră spre Vest și gonți să treacă dacă scăpau iarăși de gloanțele care-i urmăreau.

După o perioadă de tranziție înspre stabilizarea dictaturii proletare în care munca de la "Canalul Dunărea-Marea Neagră" a decimat mii de vieți și de valori românești iar cei din închisori au trecut prin ororile "re-educării" politice, amnistia impusă lui Gheorghiu-Dej de către marile puteri din lumea liberă, a deschis porțile lagărelor și închisorilor.

O mică parte din supraviețuitorii închisorilor - mai ales cetățenii americani prin naștere - după multe tergiversări, s'au putut repatria pe cale legală. Aceștia au adăugat un capital moral de mare valoare la grupul "refugiaților" și scrierile lor au dezvăluit în fața lumii întregi, drama unei națiuni lăsată pradă de război unei revoluții care nu-i aparține.

După restabilirea unor relații diplomatice normale între RSR și țările din Vest, au rezultat o mulțime de acorduri economice și culturale care au deschis calea schimburilor de studenți, profesori, artiști și oameni de științe. În plus, nevoile de dezvoltare economică au determinat regimul de la București să accepte obligația față de principiul dreptului la emigrare în schimbul obținerii avantajului națiunii celei mai favorizate. La acestea s'a mai adăugat și obligațiile ce decurg din adăziunea României la acordul de la Helsinki cu privire la drepturile omului. Toate acestea au deschis posibilități pentru un nou val de refugiați "amestecați". Între aceștia au apărut și elemente dubioase, foști condamnați de drept comun de care se pare că regimul de la București ținea să se scape. Alții, veniți pentru studii, au căutat căile potrivite spre a rămâne în vest ca "refugiați politici". Motivul legitim al acestora a fost că membră lor în partidul comunist (care era nedespărțită de situația lor ca studenți la doctorate) era involuntară dar formal și legal indispensabilă pentru accesul la învățământul academic superior și calificarea pentru schimbul cu strei-

națateea. Acest gen de refugiați se baza pe motive mai mult profesionale și numai rare ori politice. Fiind studenți distinși ei sunt interesați mai mult în avansarea pe baza calificării libere de stigma politică (fapt imposibil în România) decât în a lua parte activă la acțiunea de combatere a legitimității sistemului comunist din România. (Fără a părea că ne amestecăm în libera lor opțiune, socotim că o participare mai activă a acestor tineri la efortul refugiaților români din exil de a lămurii occidentul asupra stării de lucruri din țară ar aduce o contribuție simțitoare.

O ultimă categorie de "refugiați" pare să rezulte din schimbul de profesori universitari care au optat să rămână permanent în occident - mai ales în Statele Unite. Cât de "persecutați" au fost ei sau ar fi dacă s'ar înapoia în România poate fi dedus din poziția pe care au ocupat-o în cadrul partidului comunist de acolo. Un simplu membru de partid, constrâns de împrejurări independente de voința lui poate fi înțeles din punct de vedere uman. Dar dacă respectivul distins școlar a depus un zel deosebit pentru partid și a fost avansat pe scara ierarhică până aproape de candidatură la Comitetul Central al partidului comunist, cererea lui de "azil politic" apare cu mult mai puțin credibilă. Întrebarea care se pune este dacă nu cumva salariul cu mult mai ridicat pe care-l are aici îl împinge spre "refugiu"?... Ba mai mult; răsplata obținută de la partidul comunist român poate trezi suspiciuni de "infiltrare", cu scopuri de agitație în lumea burghezo-occidentală... Când acești candidați la "azil politic", cu pașapoarte românești în regulă se mai împing, cu apucături practice la partid, în rândurile "refugiaților" și, profitând de conjuncturi, crează probleme în cadrul organizațiilor acestora, o reacțiune aproape spontană se produce în rândurile refugiaților cu zeci de ani de temniță comunistă. Întrebarea pe care o pun aceștia din urmă este cu privire la acți-

vitătea acestor somități academice de astăzi în cursul anilor de prigoană înversunată a partidului comunist român împotriva tuturor celor ce-i stăteau în cale. Deci ridică o chestiune de ordin moral incontestabil ...

*

Concluzia la reflecțiile de mai sus pare destul de evidentă. Activitatea de exil a refugiaților români ar avea un potențial cu mult mai mare dacă atitudinea celor care aleg "refugiul" ar lua un contur național mai precis- așa cum o fac celelalte exiluri est-europene - și ar fi îmbrățișată cu mai mult interes și entuziasm. Ne referim mai ales la elementele mai tinere și dotate cu admirabile talente - atât din lumea intelectuală cât și din cea religioasă. Tendința unor comunități religioase fundamentaliste de a lăsa în afară ideea de comunitate națională în legătura omului cu Dumnezeu, ignoră faptul că națiunile sunt și ele creațiuni ale aceluiaș Atotputernic. Prin ele, indivizii se ridică la un nivel mai înalt în aspirațiile lor de a se apropia, a cunoaște și a trăi valorile divine. Instaurarea comunităților religioase românești unele de altele sau cultivarea rivalității dintre ele sunt echivalente cu lupta fratricidă. Ambele sunt pe placul și încurajate de către marxismul ateist care le condamnă de o potrivă pe toate și urmărește exterminarea lor.

ILIE SMULTEA

Umilii luptători pentru Unire

Douăzeci de ani trecuți ca o clipă, dela întâmplarea Unirei celei Mari, au dat prilej multora dintre noi să facă unele popasuri pe marginea istoriei, cu atât mai necesare, cu cât vremea tinde să aștearnă vălul uitării și-al indifferenței peste fapte și peste oameni care-au fost.

Ziarele, revistele și toate publicațiile mai mărunte, au consacrat coloane întregi evenimentelor din Decembrie 1918. S'au publicat documente originale și fotografii. O mai ales fotografiile! Adunări tumultuoase și domol gravi în uniforme strălucitoare, în fracuri și cu decorații. (N'am văzut nicăieri chipul turcii de ploaie al ofițerului și nici capela — umila dar legendara capelă! — a soldatului jăran român care a murit fără să facă considerații filozofice pe marginea celei mai sublime și mai dureroase jertfe! Jertfa vieții!)

Douăzeci de ani dela unire! Mult, foarte mult pentru un popor care uită așa de repede sacrificiile pe care a trebuit să le facă la o răscruce a vieții lui.

Am văzut undeva un tablou foarte frumos, care rânduia solemn, în atitudine marțială, doi de doi de oameni care luptaseră pentru unire. Dealul, o etichetă atrăgea imediat atenția celui curios, în litere mari: „Făuritori unirii”...

Și unul din oamenii acela trădesc și la prilejuri mari ca acestea, strigă și scria că lor — scrisul lor adică! — li-se datorește unirea. Că dacă ei n'ar fi jănit trează conștiința poporului și nu li-ar fi spus că se trage din cele mai mari neamuri ale pământului, noi nu ne-am fi unit.

Profundă eroare! Nu tăgăduiesc rolul acestora în marele act pe care-l aniversăm în fiecare an. Dar a-l atribui în întregime lor, înseamnă a nega, a profana, mormintele acelora care-au căzut cu fața la înamic.

Acela sunt luptătorii umili, necunoscuți, pentru unire. Luptătorii în sensul cel mare și adevărat al cuvântului. Oameni care au jănit în mână o pușcă, o sabie, care-au mărșăluit un tun, care-au consultat un pod sub focul artileriei inamice. Aceștia sunt luptătorii „cel mari” pentru unire.

Câtă literatură „estilă” s'a scris odată pe seama jertfelor și cu câtă altare acoperim astăzi mormintele, jertfa lor! Nimeni nu mai cercetează câmpurile pe care au murit ei ca să sfințească cu sângele lor tărâș o idee, care nici o valoare n'ar fi avut dacă nu era jertfa lor. Dela ideea la lăpă, este cât dela cer la pământ.

Acela care trece la lăpă, sau care ajută ca ideea să devină lăpă, acela este tăuritor! Și numai acela! Imi trec acum prin minte morții acela mulți și cel care mai trădesc și astăzi viața lor fără bucurii prin sătele noastre sărace, care au luptat ca să întregască neamul. Și noi am trăit ani cumplii al marelui război. Dar n'am îndurat suferințele lor. N'am tremurat omenește în fața morții! N'am plâns tăcut cu lacrimi stărdămate în palmele noduroase și mărșăluite cu noroi și cu sânge, când se răreau șirurile tinere în băștia mitralierelor...

Erau mărginite orizonturile vieții lor sărace, dar câtă iubire, câtă suferință era închisă în acele orizonturi formate dintr-o căsuță și dintr'un ogor semănat cu porumb... Lor li s'a spus de către ofițerii tineri că intră în loc ca să mărească țara, s'o facă mai frumoasă și mai bună.

Sufletul meu tânăr refuză să creadă că oamenii acela care se retrăseseră cu moartea în suflet de pe Mureș, pe care-l apucase zăpezile și înghețul pe culmile Carpaților, care se încordaseră pe Olt și pe Argeș să facă față inamicului și trădării, au stat toată iarna în tranșee numai pentru că li se promisese pământ!

Profundă nedreptate! Am tot așteptat să se ridice cineva ca să le facă dreptate, să spună că nu-l adevărat, că oamenii acela n'au murit pentru pământul pe care urmau să-l stăpânească odată, după încheierea războiului. Dacă nu s'a făcut aceasta, nimic nu s'a făcut pentru sfânta și veșnica lor pomenire.

Unirea e a lor, ei au tăcut-o, ei au murit pentru ea!

Veți înțelege aceasta și cel care ați stat departe de front, la pășile sedentare? Mă indoiesc... În fața lui Dumnezeu și a istoriei, noi n'avem alți reprezentanți decât pe el. Iar în marele tribunal al dreptății omenești, nu recunoaștem alți procurori decât pe el.

Mormintele semănite la marginile țărilor, sunt cea mai bună garanție — cea mai puternică linie Maginot, Sigfried, sau cum veți voi să-l ziceți — pentru cei care se bucură astăzi de viață! Să facem dreptate umililor și adevăraților luptători pentru unire. În cartea cea mare a neamului românesc, lor trebuie să le consacram cele mai multe pagini, lor, celor mai buni din're noi.

Astăzi când vremurile grele bat iarăși în sărmănele noastre poști, să le aprindem făclile care s'au stins din cauza nepăsării noastre. Să nu ne găsească întinericul zel mare, nepregătit.

EM. VOINESCU

"V R E M E A"

1958

MAMA

E așa senină seara
Și-atâta pace'n aer.
Stau la geam și Țes într'una
Din al gândurilor caer.

Parcă-o văd acas' pe mama,
Chip de sfântă'ntr'un pervaz,
Slabă, slabă, sărăcuța,
Și cu lacrimi pe obraz.

Stă la geam și toarce'ntr'una
Alb fuior din vechea-i furcă.
Stă la geam, dar gândul dânsui
Peste văi și dealuri urcă...

Și gândind așa la mine
Uită furcă și fuior,
Și cu-un colț de la maramă,
Șterge ochii binișor...

st. g. theodoru:

ROMÂNIE GLIE SFÂNTĂ

Rămâi cu bine floare ce lăcrămând petale
Oprești fără de voie pe ori ce călător,
Minunile s'admire, ce le presori pe cale,
Acvea, la ori cine. Decor încântător!
Nopti pururea senine, cu umbre de mătase,
Ieșind să ți se'nchine pe'fie ce răzor.
E totul o grădină ce fir de aur coase.

Grădină care ziua se scaldă în lumină
La un izvor de aur. E toată un cristal,
Iarna brumat, iar vara nemărginită mină
Escaladând verdeață spre cer, drept pedestal.

Spre cer, înșiruire de crez și pietate,
Fântână nesecată de fapte ș'amintiri,
Inobilând cu jertfe și pilde neuitate,
Nenumărate veacuri bogate 'n năzuiri.
Tu minunată lume, ne-asemuită Țară,
Am să te port în suflet cum moșii mei Te dară.

LA BETLEEM

La răscrucea vântului,
pe pragul pământului,
unde nici foc nu-i în vatră
și afară căinii latră,
stă Isus, mlădița lumii,
legănat la sânul Mării.
Maica Precistă privește,
pruncușorul se-odihnește,
când, deodată, ce să vază?
Șapte îngeri vin pe-o rază
și din șapte mici potire
varsă-a cerului mărire!
Trei țin stelele de sus
peste fruntea lui Isus;
trei țin razele de lună
peste Mămă și-o'ncunună,
unul, mâna, îngerește,
își ridică și grăleşte:
"Soare, lună, strălucii,
lauda Pruncului vestiți!
Stelelor, aprinselor,
voi prealuminoselor,
Pruncușorul laudați!
Oameni, toți, aminte luați,
că azi vi se dă prinos
Domnul-Dumnezeu; Hristos!"
Maica Precistă zâmbeste,
pruncușorul se trezește.
Par mioarele din stână
cu arginturi ninse'n lână,
iar mielugeii par,
poleiți cu aur chiar.
Focul arde parcă'n vatră
și nici căinii nu mai latră,
iar ciobanii de pe plai
par Arhanghelii din Rai;
căci Isus, stăpânul lumii,
stă acum, la sânul Mării.

EUGENIA ADAMS-MURESANU

florica bațu:

ȘAH MAGNETIC

Există ceva ca un magnet pe tabla de șah -
piesele negre sunt atrase ciudat de câmpia
vecină, piesele albe implantate adânc pătrățe-
lelor, hotărâte să stea vertical - neapărat
vertical...

Iubisem șahul ca pe o bărbătească abstrac-
tizare, această beție a spiritului m-a făcut
să-mi risipesc plăcut - Doamne, îngrozitor de
plăcut - multe din atât de puținile dulci ore
ale copilăriei și adolescenței. Șahul - dulce
sumă de abisuri ale minții, legate ciudat prin
cărarea cu flori pe care trebuie să o afli
mereu, pentru că ea există, indiferent de a ști.
Șah - primii ani de soldat și de rege, luptă-
tor trebuind să mori pentru turlă, conducător
de destine. Șahul - cel care m'a învățat să
lupt pentru cercuri - și totul abstract atât
de abstract!

L-am văzut în vitrină: jocul cu figuri scul-
ptate, cum îmi dorisem, de mult, cum știam că
există - din filme. "Cadou de Crăciun!", mi-am
soptit, l-am cumpărat, fericită.

Pionul negru... "Mat în trei mutări" îmi
soptesc, nu cunosc jocul, nimeni nu mă mai poa-
te face mat în trei mutări - am 35 de ani, de
acum - dar urăsc jocul acesta de șah, tabla ca-
re miroase atât de mult a război, "rege", "re-
gină", turlă care se cer apărute. Ce mult iu-
bisem caii abstractizați ai copilăriei, ce sp-
aimă în calul acesta, gata să calce'n coipse...
In rândul întâi sunt pionii dar în rândul doi
mai sunt "ofițerii", "nebunii", "gânditorii", ga-
ta oricând să dea ordin de execuție'n masă,
oameni cu carte școlarizați special să "deci-
dă". Nu! deciziile mari le ia regele și regi-
na, care nu neapărat sunt regi și regine. Dar

ce știe un rege care nu acționează decât o pătrătică în jur? Baza sunt ei, cei mulți, pionii, făcuți să ucidă și să fie uciși (există și'n șah o lege-a lui Malthus?), care merg încet dar știu să moară frumos, totdeauna în frunte și care, uneori, pot salva o regină... (... și sunt singurele piese care pot să salveze ceva... - dar fă de ele ar începe războiul?)...

Pionul negru... Unu, doi, trei... sunt mulți, sunt ai dracu' de mulți, nu trebuie să privească prea atentă, pionul ăsta seamănă cu ostasul sovietic, uite, mai ales din profil, ostasul sovietic, cel din statuia făcută drept "recunoștiință", el cel care, cu arma în mână ne-a "eliberat" pe noi, de noi, uci-gândune'n masă, sau pe fiecare în parte - cum îi era mai ușor - dar în orice caz cu arma în mână, neapărat cu arma în mână..... (Uneori copiii sunt trimiși dela școală să ducă flori la statuia ostasului sovietic, cel cu arma în mână, și atunci când pleacă de acasă mamele le șoptesc: "să nu v'audă cineva, dracilor, când râdeți de el, e și el o piatră și gata, uite diseară dăm drumu la câine pe acolo, dar acum să fiți cât puteți mai cumiți, n'o să dureze mult...", și copiii joacă șah - ei nu cunosc figurile acestea, va veni un timp și pentru ei...)

Șah! Mare porcărie și aiureală aceasta, nu mai vreau, e prea dureros, uite: tabla deja s'a schimbat; albul e roșu de sânge, doar negru e negru în doliu și plâns. Dar unde e albul? Unde e albul copilăriei, albul jocului abstract, albul atâta de rar al gândirii?

"Slavă ție, stea curată,
Voie bună pe pământ..."

Unde ești, muzică sfântă, de ce te-ai născut dacă știai că trebuie să fii ucisă, dacă oamenii râd spasmodic de atâta durere, dacă tabla de șah nu primește înrânșă nici măcar un bob pentru grâu?...

Visez....: o tablă de șah pe care să nu se joace șah, o tablă de șah cu boabe de

grâu, cu fire de grâu, apoi cu spice coapte de grâu, mâinii de copii mângâind și iar dela capăt... și iar dela capăt... Un vis de copil... Un vis de Om. Dar e vis. Dacă aș pune, în joacă, o singură boabă de grâu pionul al treilea s'ar repezi înspre dânsa - pușca e încărcată, o apăsare pe trăgaci, un ordin, o simplă mișcare...

"Șah magnetic", te urăsc cu toată puterea sufletului meu tânăr, gândul meu cere lumini-măine e zi de Crăciun - te arunc la gunoi!

FLORICA BAȚU

FATA DIN PĂDURE

A trecut pe-aici, odată
Imbrăcată'n verde-o fată;
A trecut pe-aici pe munte,
Voia liniștea s'asculte:
Se urcase printre brazi,
Ii strigase vântul: "Arzi!"
Furios și torenți s'o'nace
Au căzut din stânci; s'o'plece,
Vrej subțire din rea plantă,
Curmezis stătea pe pantă,
Dar trecând-o în sfârșit,
Sus în pisc s'a odihnit
Și'n sfârșit a ascultat
Glasul lumii'n povărat,
De ecourile-absurde,
Din străfundurile surde.
Însă a plecat de mult,
Coborînd un vechi tumult,
Iar în pisc, din când în când,
Cântă un ecou plângând:
"A trecut pe-aici, odată,
Imbrăcată'n negru-o fată..."

ELISABETA AURELIA IORDACHE

Colind

Pentru Dora - Lu

S'a deschis o poartă'n cer
Flori de măr și Lerui-Ler
Că un Inger a plecat
Cu steaua la colindat . . .

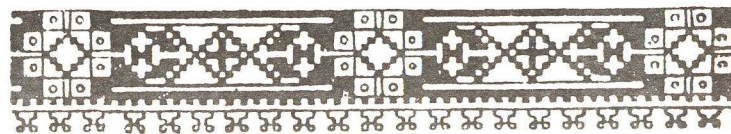
Singur, singur, singurel.
Prin omăt, noapte și ger,
Ni se-oprește la fereastră
Nasterea să ne-o vestească.
Să ne spuie de Hristos -
Mesia cel luminos;
Care'n iesle s'a născut
Și'n scutece s'a'nvăscut . . .

Să ne spuie cum din munți.
Coborau ciobani cărunți
Să se'chine Pruncului -
Pruncului și Mamei Lui.
Lângă ieslea cea de lemn
Din grajdul din Betlehem . . .

Domnul l-a trimis de sus,
Să-l vestească pe Iisus
La copii cuminți ca tine
În seara de Moș Ajun -
Ingerul meu mic și bun
Cu ochi rupți din cerul sfânt.
Cum ru-s alții pe pământ.
Cu suflet de crin și nea
Și cu trup de vioară . . .

Pe raze de Lerui-Ler
Mi-a trimis cu tin' din cer.
Bucurie, Dumnezeu -
Dora Lu, Ingerul meu ! . . .

Nicolae NOVAC

CUM MI-AM PIERDUT COPILĂRIA

(Fragment din "Băiatul Drumului")

de VASILE POSTEUCA

Frații și cele două surori nu știu ce vor fi gândit și făcut în adâncurile lor. Iși vor fi pus și ei întrebări? Vor fi plâns și ei? Eu nu-i simțiam. Ființele noastre se hotărâneau precis. Visătoarea puneă între ei și mine brăul unei mari depărtări. Eu mă despărțiam de ei, ca să plâng și să sufăr cu mama. Cântecul ei monoton, pe pragul nesfârșit al nopților acelea, de singurătate și nedeslușită teamă, îmi prefăcea sufletul în râu de lacrimi. Și, erau, poate, și nopți care ne acoperiau și ne închideau în țarcurile propriilor noastre suflete, înăuntrul, ca și cum am fi fost tare departe unul de altul și străini. Dar căderea serii era momentul cel mai greu. Ne adunam în casă, în jurul vetrei, și nu ne găsim loc unul din cauza celuilalt, și țipam, cât ne ținea gura că ni-i foame. Mama ne pregătea ce putea din cele aduse de ea cu traista, din sat, de la rude. Dar oricât ne-ar fi dat, nouă nu ne ajungea, nici pe-un dinte. Eram saci fără fund. Intrase foamea'n noi și nu mai dam de saț. Mama se uita îngrijorată la noi, făcându-ne împărțeală dreaptă, ca să nu ne încăerăm. Rareori ajungea să guste și ea. Când întrebam de ce nu mânâncă, avea totdeauna răspunsul gata:

—Mâncați voi, că mama a mâncat la moșica . . .

Ca să ne vadă pe noi sătui, ea se culca de cele mai multe ori flămândă. Se sătura desigur văzându-ne pe noi cum infulecăm hulpavi, stăpânindu-și lacrima unei îngrijorări pentru ziua noastră de mâine. Dar noi nu ne săturam niciodată și cine să poată adormi atâta lișiță flămândă? Când vedea că n'o mai poate scoate la nici

un capăt cu noi, mama ieşea afară şi şuera bărbăteşte din degete, spre celălalt deal al satului, unde, în poarta ţarinii, era casa moşului Milian. Uncheşul Vasile o auzia şi venia numai decât să ne adoarmă, cu fluerul. Nu trecea mult şi-l vedeam intrând în casă. Un munte de om. De-abia-şi făcea loc pe uşă. Intra şi nu zăbovia mult cu vorba. Gândul lui era să ne-adoarmă, ca să poată merge apoi şi el pe cărările dorului şi ale tinereţii lui.

—N'a venit încă Moş Ene pe la gene? . . .

Se aşeza pe marginea patului, scoţând, din mână, fluerul lung, de aramă. Cât ai clipi noi eram căţaraţi pe el: pe umeri, în poală, pe braţe. Ca un stol de păsări pe-un pom. Şi el închidea ochii, şi da drumul cântecului. Cânta de jale. Fluerul lui avea ceva vrăjit. Glasul lui acoperia toate în noi: foame, durere, ceartă. Se scobora în suflete, cu repeziciune, pacea. Uitam de noapte. Noaptea nu mai era, cu spaima ei negre la fereşti, ca să se uite în casă. Nici gemetele crivăţului. Sub vraja fluerului se făcea linişte pe tot pământul. Şi noi, unul câte unul, cădeam alături, cuprinşi de somn. Mama ne rânduia pe fiecare la locul lui. Nicio-dată nu ţin minte să fi auzit cum a sfârşit uncheşul Vasile doina ciobanului. Aşa-l văd numai: Cântând. Umflând pieptul ca să dea răsunet fluerului mare, cu ochii închişi, cu noi pe braţe. Era atât de voinic şi bun, încât în preajma lui simţiam toţi că nu mai are nici un rost să ne certăm sau să cerem ceva. Cântecul lui ne trecea lin, repede, în poenele dulci ale somnului. Şi dormeam duşi, ca buştenii, până dimineaţa.

Atuncea, la drept vorbind, încă nu ştiam ce-i noaptea. Era numai atâta cât o gândeam şi simţiam înaintea de a adormi. Pe urmă o petreceam în neştirea şi pacea somnului. Nici nu ştiu dacă visam ceva. Numai mama ştia. Ea veghea la marginea somnului nostru şi ne culegea gânguritul şi gemetele, şi ne alina spaima. Asta am aflat-o într-o noapte când m'am trezit din somn. Era de bună seamă pe la miezul nopţii. A fost o experienţă ciudată. Sunt par'că şi acum în golul acela, în care m'am trezit. E aşa de greu să prind azi toată luciditatea clipelor de atunci. Trăiam acea stare pentru prima dată. Când am deschis ochii şi am văzut toate în jurul meu, am avut conştiinţa că vin de tare departe şi sufletul meu a făcut o legătură care de-abia se ţinea

ca'ntr'un fir slab, între lumea somnului şi a treziei. Fusesem cu totul tot în altă lume, dar ştiam că am fost eu. Eram speriat. N'am ţipat, n'am sărit, nu m'am mişcat. Cele ce mi se înfăţişau ochilor au înăbuşit în mine orice frică. Ascultam şi priveam atent, deschis. Era o noapte ciudată. Vântul urla şi îşi isbia aripile de fereşti. Crengile uscate ale pomilor din grădină pocnau în streşina casei. Până departe se auzia vuetul vântului incolăcindu-se pe după copaci ca un balaur, gemând prin coclauri, şuerând în largul câmpiei. Eu mergeam în imaginaţia mea cu el, şi simţiam întunecul şi frigul. Câteodată totul se întretaia cu un urlet de câne, sfâşietor. Noaptea aceea nu avea prag, nici hotare. Dar ceeace m'a cutremurat şi înfiorat, până s'a făcut în mine pace, a fost priveliştea din casă. Flacăra opaiţului arunca pe pereţi şi prin colţuri mai multă umbră decât lumină. Florica, la un capăt al patului, rumegând şi râsuflând greu, cald, şi Murga, la celălalt, ne păziau, dând nopţii noastre aerul cucernic al nopţii aceleia de demult, din Vifleem, când se naştea, în lume, taina cea mare, din veacuri şi pentru veacuri. În mijlocul casei, înaltă, alta de cum o ştiam, în cămaşă albă, mama. Semiîntunecul mi-o arăta par'că de pe ţărnul altei lumi. Cu ochii numai pe sfert deschişi, o urmăream din toată fiinţa mea. Incet, ea se apleca de-asupra noastră, da cămăşuicile la o parte şi ne culegea ploşniţele de pe trup, lăsându-le apoi să cadă în para opaiţului. Când ajungeau flacăra, ele plesnau ca sămânţa de cânepă strivită sub picior. Mama repeta mişcarea asta mereu. Ploşniţele erau multe şi flămânde. Se'ncuibaseră în scândurile patului, în podele şi grindare, în pervazurile ferestilor, în ramele sfintelor icoane şi, noaptea, năvăliau pe noi, furându-ne sângele. Geaba se sbătea mama să le sfarme cuiburile cu lumânarea aprinsă.

Acum o vedeam luptând cu ele, apărându-ne. Făcea acest lucru cu mare linişte, cântând ceva monoton, încet de tot ca să nu ne tulbure somnul. Numai ca să ne legene cu dulcele ei îngânat. Cânta şi lacrimile-i cădeau bob cu bob, pe Țolul cu care eram noi acoperiți. O vedeam ca'ntr'o lumină de basm, ireală. Şi, afară, vântul aducea sub freşti gemete de om ce trage să moară. Cum o priveam așa, cutremurat, tăiat până'n inimă de durere, s'a întâmplat cu mine ceva ciudat, nemai trăit până atunci. Şi foarte rareori de atunci

încoace. M'am mai trezit odată din trezia în care eram. Sufletul mi-s'a lărgit până la marginea lumii. Mintea mi-s'a făcut altfel. Numai gândeam. Eram. Eram lumea. Și'n ea cânta și plângea mama, și ne culegea ploșnițele de pe trupuri. Flacăra opaițului era singurul punct de sprijin al ființei mele. Singurul centru.

Am văzut atunci până departe. Totul a pornit dintr'o lacrimă a mamei, care s'a rostogolit încet, pe fața ei, colorată de lumina opaițului. Și, cercuri, cercuri, ființa mea s'a făcut mare. Și m'a cuprins o teamă că mă pierd, că nu mai sunt, că mi-am uitat trupul. Aș fi vrut să strig, dar frica de a nu o stingheri pe mama m'a făcut să-mi adun toate puterile și să mă țin așa, în golul acela. De-odată m'am trezit pe alt plan, mai sus de mine. Imi vedeam trupul cum sta învelit în țolinci, sub botul aburind al Florichii, ca și cum aș fi văzut într'adevăr trupul altuia. O vedeam și pe mama. Vedeam totul, departe, în mine. În clipele acelea am înțeles, ca la lumina unui fulger, tot ce mintea mea avea să învețe o viață de om. Tot chinul și bucuria vieții și a lumii. Cineva mi-a spus atunci cu glas tare, și totuși de o alinătoare blândețe, ceea ce nu se poate spune și înțelege, decât atunci când te rogi lui Dumnezeu, față lângă față, și te topești în soarele dragostei lui.

Azi aș putea poate să răstălmăcesc ceva din largul cunoașterii de atunci, dar aceasta ar însemna lumină risipită.

A fost o noapte mare. Atunci a început pentru mine viața și lumea. Înțelegând durerea și destinul puse de Dumnezeu în suflute, eu m'am aplecat și m'am rugat, pe pragul nesfârșitului, și am sărutat obrazul mamei, și mâinile ei slabe, înegrite de bățături. Ochii ei înlăcrimați, frumoși. Lacrimile ei, pe care în noaptea aceea le-am purtat pe mâni ca pe niște garoafe. Și în fața a tot ce mi-a fost dat să văd atunci, m'a cuprins o mare milă. I-am cerut lumii, cu mintea mea fragedă, de copil, să mă lase să port și eu o parte din durerea tuturor, să-mi dea și mie o parte din lacrimile mamei.

Deschizătura aceea a inimii mele a durat până ce dimineața a zâmbit alb la ferești și i-a trezit pe frațini. Mama adormise și ea într'un târziu, pe colțul ei de vatră, ascunzând opaițul după prichici. Eu însă am rămas așa, în starea aceea de veghe. Pentru depărtarea și adâncul din sufletul meu, zorii dela geamuri n'au

însemnat nimic. Au fost numai niște steaguri gemene ale luminii din mine. Cu aceste steaguri a intrat în împărăția din mine prima zi. Dimmineața. Mugetul blând al Florichii, cerând de mâncare. Gălăgia fraților mei. Casa, cu frigul de afară și focul din vatră. Vedeam lumea cu alți ochi. O simțeam cu altă inimă. Nu mai eram copil. Eram bătrân, de când lumea. Serios. Jurasem în noaptea aceea s'o ajut pe mama, să nu-i mai fac nici o supărare. Să-mi împart mâncarea cu ea. Să-i plâng lacrimile sufletului, cu ochii mei.

Umblam cu grijă, ca să nu mi-se risipească din inimă farmecul acela de nedescris ce mi-se împărțase. Eram bătrân.

Așa mi-am pierdut copilăria.

GÂND DE CRĂCIUN

*Un cer senin și inimi tot senine.
Urări de tot ce e frumos și bine.
Printre drumeți, sub geamuri, trec fantasme
Și peste tot plutesc cântări și basme.*

*De-a-lung de străzi, prin case și oriunde,
Ceva de dincolo de lumi pătrunde.
Și'ncet, încet, toate ce-au fost uitate
Se nasc din nou să fie noutate.
Și bucurii, speranțe, 'nfiorare
Transformă niște zile'n Sărbătoare.*

*Doar dincolo de zarea alburie
E-un cer verin, minciună și urgie
Sub care nu-i Crăciun și nu e pâine
Ci, poate doar, speranța unui Măine.*

Stefan Gheorghe Theodoru

dumitru d. ichim:

COLINDUL ===== GREIERULUI DE NEA

Moș Crăciun, moșule sfânt,
Cobori noaptea pe pământ...
Prin poiana cărui cer,
Cărui runc de lerui ler?

Că nu uiți ca un părinte
Pe nici un copil cuminte,
După obicei străbun
Să-i duci daruri de Crăciun.

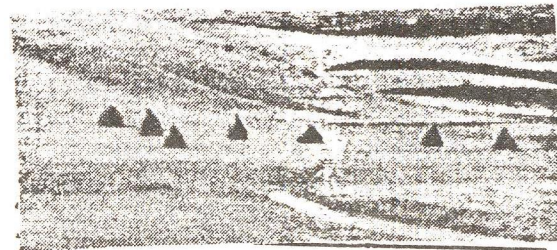
Su nu-ți cer nici scump, nici mult;
Tata a murit demult...
Și când treci tu, Moș Crăciune
Sub pridvor de stea nu-i spune

De te'ntreabă cum suntem.
Grăiește-i că'n Betleem
Intr'o peșteră din dorul
S'a născut Mântuitorul.

Nu-i vorbi despre Irod!
Spune-i că avem în pod
Nuci și mere și făină,
Lacra plină de lumină.

Ingenunchi pe o consoană;
Lacrimile-ți curg - icoană
De părinte și de sfânt,
Intre ceruri și pământ.

Nu mai plânge Moș Crăciune!
Stelei cu cerdacuri spune
Că suntem precum suntem:
Peșteră; da'n Betleem!

EUGENIA ADAMS-MUREȘANU:

PATRIARHALĂ

Tanti Ludovica se privi în oglindă. Șalul negru de mătase, cu ciucuri albi, împletit o iarnă întreagă de mâna dumneaei, îi venia chiar bine. Parcă și părul, în cadrul acesta nou, devenia involt, ca o bonetă spumoasă din lână de Angora. Recunoaște că tinerețea i-a trecut de mult și nici în amintire nu i-a rămas decât ca o vagă fluturare care, nici ea n'ar fi, dacă portretul din salon nu i-ar spune-o de zeci de ori pe zi. Dar nu tinerețea e totul... Cum pe un drum lung fuga nu poate să țină tot timpul. Ci vine partea cealaltă a vieții, care judecă nestatornicia și ușurătatea faptelor. Și vin nopțile lungi și tăcute care te apleacă și te învață să cumpănești altfel oamenii. Dacă ar fi să spună drept, nici nu știe dacă nu și portretul din alte vremi nu-i o simplă închipuire. Tanti Ludovica n'a avut timp să fie tânără. De când s'a trezit, cei patru frați mai mici i-au zis: „tanti”. Și așa a rămas până azi: mamă pentru proprii ei frați, amintire în salon pentru tinerețea ei de fum.

Acum sunt risipiți toți: Neluțu, Ionașcu, Andrieș și Ucu. Abia dacă-i mai scriu câte un rând de sărbători. Scrisori scurte ca niște telegrame cu „inima noastră e acolo în mâinile tale,

tanti Ludovica." Sau: „Tu ești candela care arde pentru inimile noastre“, și mereu tot așa...

Niciodată însă nu i-a învinovățit cu ceva. Știe că toate sunt așa orânduite și așa trebuie să se întâmple. Și știe că nu tinerețea e totul. Uite, nu simte deloc că a trăit în pagubă. Acum va merge la Nelușu, unde a fost învitată peste vară. Cea dintâi deslipire de casă, de candela băieților ei. De când se tot pregătește! Știe scrisoarea pe dinafară. (Tot scurtă a fost și acum).

— Să-ți aduci rochiile cele mai frumoase. Aici n'o să ai nimic de făcut. Vei merge toată ziua la plimbare, în Cișmigiu; stau chiar alături, așa că poți merge și singură. Vreau să mai uiți din singurătatea aceia sălbatecă dela țară."

Tanti Ludovica vrea să fie cât se poate de bine îmbrăcată. Pentru Cișmigiul acela din ilustratele lui Nelușu, unde a auzit că merge lume aleasă. Să nu se vadă că vine dela țară. În această privință a știut să ascundă totdeauna micile stângăcii pe care le descoperi numai când te trezești între oameni mulți.

Oglinda-i spunea mai mult. La cincizeci de ani niciun obraz nu-i așa de neted. Nicio statură atât de sveltă și dreaptă. Și-apoi, tanti Ludovica știe că nu tinerețea e totul... Că fuga pe un drum lung nu poate să țină mult. Că vine partea cealaltă a vieții, care judecă nestatornicia și ușurătatea, și...

*

Tanti Ludovica se miră mult despre tot ce vede în Cișmigiu. Atâta lume îi trece pe dinainte că pare amețită. Simte o adevărată plăcere să privească la fiecare cum e îmbrăcat, cum pășește aproape plutind pe aleia moale. Aici toată lumea e veselă. Nelușu a fost drăguț că s'a gândit la ea. Săracul de el: trebuie că-i doctor de seamă de n'are timp liber nici un ceas...

Acum nici nu se mai gândește înapoi. Parcă nici nu cunoaște alte locuri decât grădina aceasta mare unde-și petrece tot timpul. A început să observe pe cei care, ca și ea, se odihnesc pe băncile din jur. Un domn bătrân, bine îmbrăcat, vine și el regulat. Totdeauna are o mulțime de jurnale din care citește cu interes.

Găsește foarte potrivit că domnul, într-o zi, se așează chiar alături și începe să-i vorbească despre vremea frumoasă, despre aranjamentul grădinii care niciodată n'a fost cu atâta gust întocmită ca în vara aceasta.

În curând știe mai multe din viața domnului. Domnul a luat parte în războiul trecut și a primit chiar și decorații de la rege.

Tanti Ludovica îl ascultă cu evlavie. Niciodată n'a stat de vorbă cu un așa domn mare. Ce mică se simte pe lângă el, nici să se miște nu îndrăznește.

*

Tanti Ludovica se privește în oglindă. Ea știe că nu tinerețea e totul. Șalul negru de mătase cu ciucuri albi, împletit o iarnă întreagă de mîna dumisale, e chiar frumos. Și părul, în cadrul acesta nou, devine involt, ca o bonetă spumoasă din lână de Angora. Știe că în grădină *cineva* o așteaptă. Dacă'r ști Nelușu? E sigură că Nelușu s'ar bucura. Ea niciodată n'a stat de vorbă cu oricine. Și-apoi, domnul din grădină nu e un oricine. Chiar regele i-a dat decorații...

Acum nici nu se mai gândește înapoi. Parcă nici nu cunoaște alte locuri decât grădina aceasta mare, unde-și petrece tot timpul. Dar dacă domnul din grădină nu mai vine? Tanti Ludovica surprinde în adânc un junghiu ca un cârcel pentru ceeace s'ar putea întâmpla...

*

Nu, a venit.

Tanti Ludovica se așează alături, având grije să-și potrivească în așa fel șalul ca să se vadă bine ciucurii.

Domnul parcă n'are poftă de vorbă. Ea ar zice ceva, dar se teme să nu spună o prostie. Domnul a uitat de ziar, de războiu, de vremea frumoasă. Privește cu interes la ciucurii albi ai șalului, parcă ar vrea să întrebe cine i-a făcut. Tanti Ludovica îi ghicește gândul. Nu i-ar spune, Doamne ferește, că șalul minunat a fost anume făcut pentru clipele acestea.

Acum, domnul prinde în degete mătasea despletită a ciucurilor și o mângâie multă vreme ca pe un creștet de copil.

Tanti Ludovica nu se miră. Ea știe că nu tinerețea e totul. Că tinerețea e nestatornicie și grabă. Și aici pe banca aceasta, două suflete, din alte vremi, s'au întâlnit împăcate, fiindcă totul așa a trebuit să fie.

S'a făcut târziu. Aproape întunec. Neluțu desigur o așteaptă acasă. Tanti Ludovica parcă s'a întors într-o sanie cu zurgălăi pe un drum cu treizeci de ani îndărăt. Iși aduce aminte de portretul din salon. Acum știe că nu-i închipuire... De atunci nimic nu s'a schimbat. Făptura aceia de fum, a prins aripi, și a sburat, prin vârtejul anilor, în grădina aceasta de vis. Dar câtă vreme a trebuit să curgă ca să se recunoască...

Domnul a împletit ciucurii șalului în jurul degetelor. Dacă s'ar scula, șalul ar cădea de pe umeri. Tanti Ludovica e fricoasă ca o libelulă.

Domnul i-a atins mâna.

--- Poate a fost un tremur de rază din scrânciobul lunii?

Dar știe că așa trebuie să se întâmple. Încet, fără grabă. Domnul îi așează degetele, pe rând, în palma lui, și-apoi, cu mătasea despletită a ciucurilor, le acoperă.

Tanti Ludovica se face frunză sub coviltirul negru ai șalului. Simte că inima lui Neluțu, Ionașcu, Andrieș și Ucu e acolo în palma aceia acoperită de șalul la care a lucrat o iarnă întreagă, ca să ascundă fumul de tămâie al visului.

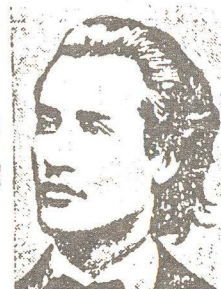
*

Tanti Ludovica se privește în oglindă. Șalul a început să se destrame de atâtea veri câte au trecut peste el. Ciucurii albi și-au slobozit nodurile de parcă un copil s'ar fi jucat cu ei. Știe că în grădină *cineva* o așteaptă. Dacă ar ști Neluțu? Poate Neluțu cunoaște taina ei... Altfel dece în fiecare vară o chiamă la el?

Tanti Ludovica nu se grăbește. Ea știe că totul așa trebuie să se întâmple: încet, fără grabă. Domnul îi va așeza degetele, pe rând, în palma lui, și-apoi, cu mătasea despletită a ciucurilor le va acoperi...

... Și amândoi, făpturi de fum, sub aripa de mătase a visului, vor sbura spre propriile lor portrete din alte vremi...

MIHAI
EMINESCU

Cînd privesc zilele de-aur a scripturilor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci
și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mindre
primăveri,
Sau văd nopți ce-nînd deasupra-mi oceanele de
stele.
Zile cu trel sorii în frunte, verzi dumbrăvi cu
filomele,
Cu izvoare-ale gândirii și cu riuri de cîntări.
Văd poezi ce-au scris o limbă, ca un fagure de
micre.

PRIBEGII

de Nick Beldean

De ce-mi dădurăți bani de drum
Și m'ați trimis departe;
Ș'acuma plângeți când primiți
Din când în când o carte . . .

Să fi rămas în sat la noi,
Luam pe Leana Popii;
M'aveați acasă ajutor
Pe mine și nepoții.

Nu pribegeam din loc în loc
Din nouăsute-nouă . . .
Nici casă n'am, nici bani nu am
Să vă trimit și vouă . . .

Acuma, tată, să mă vezi,
Cum te-ai mira de mine:
Am păr cărunt și parcă sunt
Și mai bătrân ca tine.

Când voi îmi scrieți c'a murit
Și mama mea iubită;
De ce să viu să vă mai văz
Cu inima cernită . . .

Ardealul meu, Ardealul meu,
Sunt vremurile grele;
Nu pot veni nici ca să văz
Mormântul mamei mele . . .

Să pun plângând pe-al ei mormânt
O floare de scumpie,
Și'n noaptea Paștilor s'aprint
La cruce-i o făclie . . .

Așa ne trecem, dragi pribegi,
Cu gândul tot la "mie",
Adio, dragă Țara mea;
Adio, Românie . . .

Oameni mari și mici

de J. N. MANZATTI

CHARLES UPSON CLARK

A închis ochii nu de mult, un ilustru, extraordinar prieten. Ne lega o ciudată amicitie. Îi zic 'ciudată' deoarece nu ne văzusem nicicând. Ne împrietenisem prin scris, iar mesagiile sale soseau neașteptate din cine știe ce colț îndepărtat.

Odată prin 1951, îmi amintesc a fi trimis din Buenos Aires unui ziar din Statele Unite un articol asupra compozitorilor din Țară, acuzând pe cei ce cu bună știință se pusese în slujba inamicului, închinând zeci de cântece lui Stalin și partidului, dar cerând îndurare — în ziua judecării — pentru acei cari pentru a supraviețui și-au continuat profesiunea chiar într'un regim comunist, făcând concesii de circumstanță sub imperiul violenței practicate de ocupant. Adăugam că este simplu să dai verdicte, cu burta plină, dela mii de kilometri, în deplină libertate de gândire și decizie, contra acelora ce îndură zilnic presiuni sau tortură, în imposibilitate de a evada.

Am primit în Februarie 1952 o scrisoare cu emblema Clubului Universității YALE din New York, cu câteva cuvinte de apreciere pentru opinia mea *'and to applaud your gentle treatment of the poor fellows who are under the iron heel.'* Semnatarul era Charles Upson Clark, pe atunci în vârstă de 78 de ani, vestit profesor universitar, arheolog și cercetător. Anexa și un *'curriculum vitae'* impresionant prin statele de serviciu, precum și o fotografie a sa din timpul ultimei vizite în România, la Cernăuți în Mai 1940, înconjurat de autoritățile civile și militare ale provinciei. Am putut astfel afla că cel care mă onora cu aprecierile sale nu era doar un vestit om de știință, dar un extraordinar prieten al României.

Din corespondența ce am purtat în decursul anilor, nu numai că ne-am împrietenit și că îmi scria pe nume, amestecând uneori și fraze românești printre cele engleze și franceze, dar am descoperit adevărata pasiune ce profesorul american o dedica României și aspirațiilor sale. Fusese de douăzeci ori în România pentru studii și cercetări, iar printre vechii săi prieteni din anii 1918-19 număra pe Ionel Brătianu, Take Ionescu, Marghiloman, Antipa, Țigara-Samurcaș, Mrazec, Vaida-Voevod, regele Ferdinand și regina Maria.

Spațiul nu-mi dă libertatea de a reproduce fragmente din ferme-cătoarele sale epistole. O dorință reciprocă ne îndemna să ne întâlnim și să ne cunoaștem. Dar nu s'a putut. Ma invitase în 1953 pentru două săptămâni în Spania, la Sevilla, însă nu aveam bani de drum. Când veni apoi la Roma, eu nu mă aflam în Italia, iar când el se găsea la Paris, eu colindam prin Statele Unite.

Unele mesagii, din lipsă de timp, erau simple copii bătute la mașina de scris, din acelea ce trimitea familiei sale sau colegilor, oameni de știință. Adăuga câteva rânduri de mână pentru mine, scu-zându-se ca ocupațiile nu-i dau răgaz a proceda altfel. La optzeci de ani continua să facă salturi emisferice, cercetând prin biblioteci și muzeele lumii, arareori retrăgându-se în Canada la North-Hatley, pentru odihnă.

Au scris ca s'a luptat cu adevărată pasiune pentru dreptatea României. A publicat cărți* și studii asupra țării noastre, a ținut conferințe și s'a luat de piept cu cei ce ne denigrău. Voi încheia cu o scurtă apreciere a sa, desprinsă dintr'o scrisoare ce mi-a trimis-o în 14 Martie 1952 la Buenos Aires: *'Avem mulți refugiați români în Statele Unite, dar politicește sunt împărțiți și cred că este puțină speranță ca ei să poată realiza ceva. În orice caz ei reprezintă un regim apus pentru totdeauna. Nu știu ce va urma actua-lului sistem comunist din România, însă politicește sunt sigur că nu va avea nici o legătură cu trecutul.'*

* Din cele peste 200 de studii și conferințe asupra problemelor românești publicate ori ținute de Charles Upson Clark, menționăm aici: *'Racial Aspect of Roumania's Case,' 'Greater Roumania' (1927) și 'United Roumania' (1932).*

ÎN DOUĂ TABERE

În două tabere se împarte
Întreaga lume, și-i păcat;
Sunt unii care zac în moarte
Și alții care-au înviat.

Cei morți în ale lor păcate
Nu știu al învierii rost;
Ei duc povară grea în spate
Și sprijin n'au, nici adăpost.

Dar cei ce L-au primit în totul
Pe Domnul Slavei, Pe Isus,
Pe marea vieții știu în totul,
Căci stau cu ochii țintă sus.

O, Doamne, fă-ne s'avem parte
De învieri și bucurii,
Prin moartea Ta să n'avem moarte,
Ci veșnic să rămânem vii...

SERGIU GROSSU

ovidiu vuia:

ROMANELE LUI ROMULUS FABIAN

Citind "Răsucirea" și "Eu și ai mei", roma-nele lui Romulus Fabian, m'am gândit nu să le fac o analiză literară ci să le raportez la o anumită teorie a genului de proză.

Romanul modern pleacă de la câteva cuvinte celebre ale lui Flaubert, care se zice că ar fi spus odată că tare ar fi dorit să scrie o carte despre nimic, ceace exegeții zelosi sus-țin că i-a reușit lui Joyce, în "ULLISSE", când acesta pe parcursul a câteva sute de pagini desorise întâmplările fără cap și coadă ale u-nui individ, trăite în timpul a 24 de ore. Nu-mai că, dacă cei ce-i aduc apologia acestui a-utor, au partea lor de dreptate, tot atâta o au și cei ce-i neagă complet valoarea și-anume, fiindcă procesul artistic constă tocmai în a-legere și sinteză, de unde însemnătatea obs-erwației selective, echivalentă cu finisarea ultimă a unei statui.

Romanele lui Romulus Fabian, prezintă fără doar și poate, satul bănățean, cu oamenii săi, dar dacă le-am compara cu romanul "ION" al lui Rebreanu, s'au chiar cu operele lui Agârbicenu, greu am putea să le dăm, în general, calificati-vul de romane. Adică, ar reeși clar în evidență că ele nu au legătură propriu zisă cu romanul clasic, bazat pe o acțiune și o construcție a-mintind arhitectura templului elen.

Romanele lui Romulus Fabian, chiar și atunci când, ca în "Răsucirea", abordează o acțiune ce aduce pe departe la conflictul din romanul ION al lui Rebreanu, nu portretizează eroi sau ti-puri de reținut, ci întâmplările se desfășoară în fața ochilor noștri, ca pe un ecran cinema-tografic, deci, proiectate de o cameră de filmat, în acest caz, inima de opal și agată a autoru-lui. Și fiindcă vorbim de metoda cinematogra-

fică în roman nu putem să evităm numele lui Robbet-Grillet, numai că la acesta programul este uneori atât de impus încât rezultatul apare forțat și chiar deformat.

La Romulus Fabian totul decurge spontan, de unde farmecul lecturii, apropierea lui putându-se face dintre modernisti cu precădere de Faulkner; și la respectivul scriitor, acel nimic al lui Flaubert nu înseamnă desființarea oricărei acțiuni sau răsturnarea ei în tipare absurde ci conturarea chiar vagă a faptului de fiecare zi, nu însă mecanic ca o reproducere directă ci doar după ce pelicula a fost ajustată și relipită în lumina roșie a laboratorului.

Romanele lui Romulus Fabian refac atmosfera satului bănățean cu nenumărați oameni ai lui pe cât de caracteristici pe atât de anonimi încât rolul lor nu este de a fi analizați ci doar vizionați într'un ansamblu cu vădită tendință, ca picturile lui Munch sau Ensor, - expresionistă.

Adică, Romulus Fabian reușește în chip magistral să exprime în ce este mai autentică viața de fiecare zi a satului, deci fără pretenția de a aborda mituri sau mitologii, contribuie esențial la ceea ce odată s'ar putea defini drept mitologie a satului bănățean.

Satul apare sub creștele Semenicului, unde deva pierdut pe suprafața pământului, parcă am fi într'o Sicilie românească. La capătul satului te-așteaptă un Christ de tinichea, bățut de vânt, parcă ar plânge duhul cuminte al pământului.

Pe ulița largă și colbuită se întorc cocile acasă pe lângă casele văruițe alb cu mușcate la ferestre și ogrăzile largi, pline de orătănii cum se cade la oamenii înstăriți. Suntem într'o seară de vară a lui G. Coșbuc, și totuși nu-i a lui, ci îi aparține lui Romulus Fabian, întregă și de neînsușit.

Așa îi vom cunoaște pe toți ai lui: tata, mama, vecinii, fratele, uica plecat în America și multe alte evenimente diurne, dar în mod

eclatant alegerea materialului se simte la fiecare pas, deci lipsa de acțiune este, dacă nu voită, cel puțin cu rost făcută, ceea ce încă odată îl deosebește de metoda de lucru a lui Joyce de pildă și îl apropie de americanul Faulkner sau chiar Hemmingway.

În fond, "EU ȘI AI MEI", fiind amintiri din copilărie, pentru reușita diferită, mai ales în tratarea subiectului, ar merita o comparație mai adâncă, cu total diferitele amintiri ale humuleșteanului Ion Creangă.

Aproape ca un leitmotiv ne urmărește apa Caragului, vara, loc de scaldă, primăvara, puhoi de ape, satul înșirându-se dealungul său, unul fără altul neavând nici un înțeles, parcă ar servi oglindă pentru celălalt.

Desigur pentru a reliefa cea mai adecvată formă, Romulus Fabian va recurge la un lexic dialectal, pe care, chiar dacă nu întotdeauna îl pricepem, cuvântul ne mângăie auzul, ne deșteaptă, ca un tril de privighetoare, impresii colorate în simțiri. Altfel spus ne-o pune în vibrație ca și când ar cădea pe corzile unei lire, o mână albă de fecioară.

Și așa, fără să le caute cu un țel anume, Romulus Fabian își asumă calitățile de prețuit ale unui stilist, fapt ce ar trebui să ne reamintim că l-a caracterizat în primul rând pe Flaubert, considerat precum am arătat la început; "tatăl" romanului modern futuristic.

De și, pentru cititorul romanului "MADAME BOVARY", faptul este cât se poate de lămuritor, am mai putea să ne referim la articolul lui Maupassant despre roman unde acesta vorbește ca de o minune a naturii despre calitatea de stilist a lui Flaubert, descoperind locul bine stabilit al unui cuvânt într'un text, acesta rămânând de neînlocuit.

Pentru literatura română contemporană, activitatea lui Romulus Fabian are o deosebită valoare atunci când romancierii din ultimul timp din țară practică o proză fără stil, redusă la proporții simple cu multe li-

cente analfabetice. Alții încercând să se emancipeze imită proza lui Andre Breton filtrată prin Joyce atât de manifest încât creația lor apare ca o exorescență străină pe trupul culturii românești.

În acest sens romanele lui Romulus Fabian nu vor putea lipsi din rândul celor ce pun bazele romanului modern românesc. În trecut fie spus fără să mai dau nici un nume, acest gen de roman este o creație mai mult a exilului decât a celor din țară, tributari încă realismului socialist cu toate avaturile sale din ultima vreme.

Nu trebuie să uităm însă că în esență Romulus Fabian rămâne bănățean prin toată sa-voarea peștigă și plină de vervă a limbajului său, precum de exemplu Vasile Posteuca, este prin excelență un bucovinean.

Cei ce l-au cunoscut îndeaproape pe Romulus Ladea și l-au auzit vorbind și-au dat seama că bănățeanul Victor Vlad dela Marina cu poemetele sale dialectale nu-i un accident ci reprezintă un caracter general, bănățeanul fiind un provensal al României, deci cu o incontestabilă independență spirituală.

Pe Ladea în viață, l-aș așeza alături de unul din eroii lui Rabelais, pătruns de setea de a seca pivnițele îmbelșugatului, cu produsele vitei de vie, Chinon. Și am insistat asupra lui fiindcă dintr-o astfel de ambianță a descins și sculptorul întocmai ca și scriitorul Romulus Fabian.

Pentru cei ce vor să-l pătrundă pe ei și pe neamurile lor mai bine, romanele lui Romulus Fabian le stau la dispoziție ca cele mai fidele călăuze.

Cine va accepta călătoria respectivă nu va avea până la urmă ce regreta.

Oricum, se va întoarce sufletește mai încărcat de aur și mai bogat în cunoaștere.

OVIDIU VUIA

ALBUM

ION BARBU

DESEN DE MARCEL IANCU (1925)

CÎND VA VENI DECLINUL...

Cu mâini învinețite de umbrelt mult prin ger
Voi reîntra în mine cînd va veni declinul;
Voi coborî să caut, pierdută într-un ungher,
Firida unde arde cu foc nestins Divinul.

Și flăcării voi spune: Fior al caldei firi
Joc viu ori șovăielnic de galbenă maramă,
Vibrare necurmată, zigzag de pîlpiiri,
Ușoară și fierbinte văpaie, te destramă:

Redă nemărginirii fugarul tău mister...
Mereu mai străvezie, mereu mai necuprinsă,
Prin sure și înalte pustiiuri de eter
Desfășură pe hăuri o horbotă aprinsă.

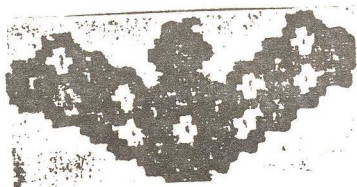
Deasupra ta, deasupra haoticului drum,
Cupolele nocturne te-or strejui hieratic;
Iar tu vei fi parfumul lunecător de-acum!
Pe-a lumilor întinsă tîpsie de jeratic.

Curînd, sub faldul umbrei, nu vei mai desluși
Nici recea Astarteea, nici încruntata Gee...
Doar spuza sidefată, în depărtare — și
În preajmă, goana unor năluci opiacee.

Vulturi de flăcări, aștrii spre tine s-or purta.
Vislirii lor solemne deschide-atunci ferestre
Și bea din plin vîrtejul stîrnit în preajma ta
Cum, altădată, boarea pădurilor terestre.

Respiră, crești mai vastă... În plasma unde doar
O singură năvală de năzuinți se-aprinde,
Asemeni unui mare și lacom protozoar
Înmugurindu-ți brațe, în noapte le întinde.

Al tău, al tău, cuprinsul întregului dintii!
Din negura-Andromedii la sorii din Centaur,
Stăpînitoare, soarbe tot cerul și rămii
Prin marea de funingini, năvodul plin cu aur.

N. S. GOVORA

Mamei

Mamă, zadarnic numeri zilele și săptămânile,
Și tremurând, îți pui la ochi strașină mînile.
Se vor coace, se vor trece cireșele în grădină,
Fără ca feciorul de departe să vină.

Să nu te înșeli de ți-o cânta cocoșul în prag,
Nici anul acesta nu vine feciorul pribeag.
Un sbucium lăuntric îl răsucește, îl poartă.
Pe'ntinsuri de apă stătută și moartă.

O! De n'ar fi dorul, de n'ar fi depărtările,
N'ar fi așa de apăsătoare tăcerile.
De n'ar fi o fată în satul moldav,
Nu mi-ași simți sufletul stingher și bolnav.

Nădejdlile toate, se destramă, se rup,
Ca o rugină roade vremea din trup.
În părul din tîmâple și-a înfipt vrăjmășia,
Și mi-a ucis adolescența, copilăria.

Fetei cu ochii albaștri, mamă, să-i spui,
Să-și lege destinul de altul, sunt tineri destui,
Cuminiți, care nu s'au înfrățit cu depărtările,
Și nu vîntură zănateci, țările, zările.

Să nu mă aștepte, așteptările dor,
Ca frunzele toamna, iubirile mor.
Numai tu cu credință așteaptă-mă mamă,
Cireșul din grădina copilăriei, mă cheamă.

Carnet

* MIORIȚA, noua editură de cărți și plăci de patefon românești ce a luat ființă de curând în orașul München din Germania, a îmbogățit cu trei noi discuri exilul nostru, și anume: ION FISO: "ARII" din Operele lui Verdi, Puccini, Mozart, Serrano, Meyerbeer, Nicolai, Mascagni și Gambardella. GEORGE ENESCU: "LIEDURI", Opus 15 și 19, voce Ion Fiso, și; MIA BRAIA: "ROMANȚE ȘI TANGOURI", cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani, trăind de prezent în Exil, ca noi toți. Respectiva placă a Miei Braia cuprinde câteva din cele mai mari succese ale ei, și anume: DE DRAGUL TĂU, LA GEAMUL TĂU LUMINAT, N'AI SĂ ȘTI NICIODATĂ, DE ȚI-AM GREȘIT, IȚI CER IERTARE, SCRISOARE DE AMOR, NU NE-AM IUBIT, TRUBADURUL, IUBITE DE DEPARTE-ȚI SCRIU, VIOARA și POVESTE DE AMOR.

Cititorii noștri care doresc a avea această placă de patefon, comemorativă, sau oricare alta, anunțate mai sus, sunt rugați să se adreseze d-lui Tiberius St. Ciorogariu, P.O. Box 451; Far Hills, New Jersey - 07931.

* DI LA NOI DIN BEALA, se întitulează noua carte de povestiri în limba macedo-română a d-nei Victori Bațu. Se poate procura contra costului de \$ 7.00, direct dela editura "Romanian-Canadian Herald", 71 Vanier Drive, Ap. 201, Kitchener Ontario, Canada.

* In editura Ion Dumitru, din München, Germania, a apărut de curând volumul de nuvele în limba germană al redactorului literar al buletinului nostru, Nicolae Novac, sub titlul: STURM UN FEUER.

* AGAPE, se întitulează volumul comun, semnat de Nicolae Novac, Florica Bațu și Dumitru Ichim, apărut recent în colecția "Romanian Canadian Herald" din Kitchener, Ontario, Canada.

CĂRȚI

CICERONE IONIȚOIU: "MORMINTE FĂRĂ CRUCE", Vol. I
-John Dumitru-Verlag, Munchen 1942, 345 pagini.

Un document zguduitor al ororilor săvârșite în închisorile comuniste din România de agenții criminali ai regimului îndrumați să distrugă nu numai rezistența românească împotriva regimului comunist ateu și importat de către armata roșie, ci să creeze acel așa zis "om nou" visat de mintea morbidă a lui Lenin și al urmașilor săi.

Autorul cărții, un tânăr student din Craiova, avea doar vârsta de 21 ani la sfârșitul războiului; plin de idealism, atașat Partidului Național-Tărănesc, admirator al lui Iuliu Maniu și a principiilor democratice, petrece în închisori mai mult ca trei sferturi din viața sa, din cei 21 ani la care a fost condamnat între anii 1946 până în anul 1969. Cartea are caracter de document, pentru că insistă și repetă nume de oameni pe care i-a întâlnit în închisori; precum și numele și date biografice a acelor care au practicat funcțiile murdare de călăi. Găsim deci în ea mii de nume, în cimitirele fără cruce...

Un capitol special este destinat descrierii așa zisei "Re-educări". Motivul care a determinat practicarea unor asemenea metode barbare, neuzitate și neîntânite încă nicăieri, autorul i-l atribue scopului: "de a smulge informații suplimentare, ascunse în timpul anchetelor...demascarea prietenilor...și a celor ce

nutreau sentimente anticomuniste"; dar în acelaș timp, își exprimă îndoiala, așteptând ca victorul și cercetările în această privință să elucideze realitatea...

Admirația sa față de Iuliu Maniu și credința tare în principiile pentru care acesta a luptat și a murit moarte de martir în închisorile comuniste, umple această carte, dând numeroase citate din cuvântările lui Maniu, precum și activitățile sale. Între altele este reprodus în întregime, Comunicatul semnat de Iuliu Maniu și Nicolae Penescu, prin care este denunțată falsificarea alegerilor din 18 Dec. 1946...

Cartea abundează prin descrierea vieții din închisori. Astfel, la pagina 101, autorul scrie: "...Viața noastră acolo, sub pământ, își avea alt curs. Așezați ca'n rafturi, desbrăcați la piele, numai în chiloți, apa se șiroia pe trupuri și pereți... Cum reușiam să viețuim e greu de imaginat"...

Întocmai cum în cartea: "AMINTIRI DIN ÎNCHISOARE", Nicolae Dima, descriind cum anume s'a îndulcit oarecum viața de mizerie din închisorile comuniste din România, prin preocuparea cu diferite probleme intelectuale, găsim în această carte a d-lui Ionițoiu, aceiaș afirmare. Și asta, dat fiind faptul că între deținuți se găseau oameni cu faimă intelectuală, profesori universitari cu renume, care țineau conferințe și prelegeri, iar unii dintre deținuți se străduiau să învețe limbi străine.

Cartea cuprinde nouă capitole. În fiecare din acestea, autorul schițează mai întâi problema pe plan internațional și apoi pe plan intern; pentru ca apoi să descrie cu multe amănunte, felul cum s'a manifestat pe teren acțiunile, prezentând ca dovadă celace i-s'a întâmplat lui, amicilor și cunoscuților săi.

Credem însă sus și tare că, unele critici la adresa unor fruntași Români din Exil, ar fi putut lipsi din această carte.

MIRON BUTARIU

PENTRU GOSPODINE

STRUDEL CU MERE

Se cerne făina pe planșetă se face o gropiță la mijloc, iar cu o lingură de lemn se mestecă în timp ce se toarnă apă caldă amestecată cu sare — la o jumătate kilogram o lingură de sare — se amestecă bine se bate de planșetă până se desprinde bine și de pe mână. Se potrivește să nu fie vârtoasă coca ci mai moale ca să se poată întinde cât mai subțire. Se lasă apoi să odihnească 10 minute acoperită cu un vas cald. Se întinde pe o masă acoperită cu o față de masă, se scot marginile se lasă să se usuce foaia dar nu prea tare, se stropește cu unt cu o pană. Se prepară merele astfel: Se taie merele felii foarte subțiri — curățate de coaje — se amestecă cu zahăr tos după gust și se lasă pe marginea mașinei să scoată zeama ce o lasă ele, se amestecă cu scorțișoară pisată.

Se pun la un capăt al mesei se rulează cu ajutorul feței de masă, se pune ruloul în tavă unsă cu unt. Și unge și strudelul cu unt deasupra, se dă la cuptor la un foc potrivit. Când este copt se taie bucăți romburi și se pudrează cu zahăr.

CASTRAVEȚI ACRI CU CARNE DE VACĂ

Carnea de vacă — dela gât sau dela coadă — se taie bucăți potrivite, se spală, se șterge și se prăjește în untură încinsă, se scoate carnea, iar în untura rămasă se prăjește ceapă tăiată mărunt, se stinge cu puțin bulion și apă caldică, se pune apoi carnea prăjită și se lasă să fiarbă bine.

Când este aproape fiartă se pune castraveții curățați de coajă și tăiați sfertulețe.

Se mai fierbe împreună punându-se câteva boabe de piper, 1—2 foi de dafin.

Tot la fel se pregătește și cu carne de rață.

BORȘ DE PERIȘOARE

Se cumpără carne anume pentru tocat, se șterge cu o cârpă udă, se taie bucăți mici, se dă prin mașină. Se pune sare, piper, un ou, pătrunjel verde și ceapă prăjită. Se amestecă bine, după ce am pus puțin orez. Se formează perișoarele rotunde de mărimea unei nuci mici, înmuind mâna în apă rece. Intr-o oală în care avem apă fiartă cu ceapă tăiată mărunt și în care punem perișoarele. Când perișoarele sunt fierte se pune borșul care a fost fiert cu ceapă. În loc de borș se poate pune și zeamă de varză. Când se dă la masă se pune leuștean și smântână.

TOCANĂ DIN CARNE DE PORC

Luăm carne de porc dela gât, momițe, mură sau și altă carne de mușchii, pe care o curățăm de piele și grăsime și o tăiem în bucăți de mărimea unei nuci. Punem într-o cratiță două linguri de untură să se infierbinte, tăiem zece cepe mari în felii subțiri și le prăjim până devin rumene, apoi adăugăm un vârf de cuțit boia de ardei și tot atunci punem și bucățile de carne, lăsând să se frigă înăbușit cu cratiță acoperită. Din când în când mestecăm să nu se ardă până scade zeama. Este timpul să i-se adauge sarea trebuicioasă precum și puțină zeamă sau apă fiartă lăsând să se fiarbă încet și înăbușit timp de un ceas și jumătate. Înainte de a fi servită tăiem cinci-șase cartofi curățiți și tăiați bucăți patrate, îi punem în tocană și-i lăsăm să fiarbă înăbușit până sunt gata, apoi o servim la masă.

AURELIA BALABAN

ENGLISH SECTION

MIHAI EMINESCU:

SLEEPE BIRDES

Sleepily the birds returning
On their nests alight;
Gathering in the twigs thei Nuddle.
Dear heart, good night.

Though the streams are sighing, silent
Lies the forest gloom;
Sleep, my dear, as in the garden
Sleeps every bloom.

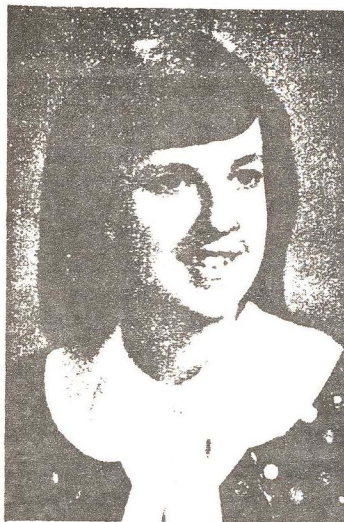
On the lake the swan is gliding
To his reedy bed;
Sleep, my dear, and may the angels
Watch at your head.

Moon above the night's enchantment
Rises nobly bright;
All is dream and all is music
Dear heart, good night.

Translated by,
E. D. TAPPE

ROMANIAN CHRISTMAS

by ELVIRA BARSAN

Elvira Barsan

It is indeed an enriching and proud moment for me to write about Christmas and traditions in Romania—the country of my ancestors. However, I feel I cannot do justice to these deeply religious and traditional people whom I have learned to love so deeply without briefly mentioning present history and without journeying back to ancient history, especially to the Roman and Dacian ancestry which left their deep imprint in Romanian folklore, language and in the bearing of the people themselves.

Romania is at the present time an enslaved nation behind the Iron Curtain. A haunting thought always sickens me at this time of the year for while here in the United States everywhere one turns, one witnesses the gaiety of an approaching holiday season: bright flashing lights, people hustling to buy beautifully wrapped gifts, windows in homes display carefully decorated Christmas trees, and all about, there most certainly is an air of utmost gaiety and happiness—not so, in Romania. There, today, the people are sad, very sad indeed, for there, the divine images of God and Jesus Christ are being

trampled, crushed and distorted by atheists and destroyers of humanity.

Last summer at a religious camp a girl of my age who had just come from Romania told me that the punishment for celebrating openly Christmas or any religious holiday, was to be put back one year in school. As unbelievable as it may seem, this statement has been substantiated by many others who have found refuge outside of the Iron Curtain.

Present-day Romania, though only a few hours by air from the capitals of Western Europe has been and still remains an almost unknown country and with the exception of scholars and erudites, too few are aware of what sort of people the Romanians are, or what relations they bear to their neighbors. (This still holds true even at this very moment when despite the headlines concerning Romania, people still wonder, where in the world, it is located.) An unfortunately imposing majority strongly upholds that the Romanians are just another of those "strange people related in some way to the Russians!" Yet one has only to spend a few days in Romania to sense at once the wide gap of differences existing between the Romanians and the Slavs who surround them. Professor Mario Pei of Columbia University and other noted scholars emphasize that the Romanians are not a Slavic Race. This factor becomes even more apparent when you come to speak or read their language."

Who are the Romanians? They are only *Latin people* in the Balkan region born of very noble ancestry—the Dacians and the Romans. Noteworthy scholars and historians of the world concur that the emergence of the Romanians have been the result of the Emperor Trajan's occupation in the second century A.D. of the Kingdom of Dacia, then stretched from today's Transylvania to the Dniester River. The Dacians, incidentally history records, were peace-loving and the only monotheistic people of that time. They fought

bravely to save their land from the Roman conquerors who succeeded in subjugating the Dacians. Then and there, on the Dacian soil the Romans, who had just recently been introduced to Christianity, and the monotheistic Dacians mingled together to form the Romanians. There is no record of the Romanians being converted to Christianity—simply because they have been Christians from birth.

Soon after their birth, an invasion of the barbaric Huns swept across their country forcing the Romanians to find shelter and hide in the Carpathian mountains. When years afterwards, they ventured to return to their valleys, they found themselves completely surrounded by a strange people that spoke and dressed differently—the Slavs. There followed a thousand years of unbroken series of invasions by these very greedy neighbors, and the Daco-Romans lived for centuries, to use the words of renowned historians, "in the most abject helotry." Despite this, the Romanians withstood the tide and every historian marvels at their extraordinary capacity to preserve their identity throughout the centuries of foreign rule and the utmost abuse of their freedom. They must have been divinely protected to survive the thousand years and it is truly a miracle that they were able to preserve a distinct national culture.

The Romanian language is overwhelmingly Latin in vocabulary, as well as in structure. This in spite of the fact that the Romanians for centuries had no contact with the Latin speaking countries of Western Europe. The people, too, are unmistakably Latin in appearance; usually, dark-haired and sallow-skinned.

I would like to add just one very important feature and characteristic of the Romanian people of which I am particularly proud and that is that during the very brief period of time, following the first world war when Romania became a united nation and FREE. She governed NEVER with bitterness, NEVER with revenge, but with understanding, utmost kindness,

and tolerance, giving absolutely every minority the freedom of speech, press, religious worship, property ownership rights, rights to build their own private accredited schools, and rights to educate in their own language and tradition. Romania practiced democracy as we understand it here in the United States. She gave what she herself was denied and deprived of, all the thousand of years and what she herself is so unfortunately being denied today. Such is the personality of the Romanian people who, even today, in the midst of communism and atheism have remained deeply religious. They commune with the land they love so deeply and which is now again being snatched away.

With this tragic background in mind, let us step into the profound treasured memories of the Romanians and let us take a journey to Romania. Close your eyes and imagine yourself in Romania's Christmas holiday of long ago. It is Christmas Eve in the village, covered under a thick blanket of snow and ice. Slowly, the stars looking more bright than ever have lit the heavenly skies. Night is falling and a sudden quiet, like a prayer, falls over the whole country side. Suddenly, from the church tower up on the hill, melodious voices join together in traditional carols to praise the Lord far and wide. It will be late until the many groups of carolers will be able to bring glad tidings to every home in the valley or up the hill. Altogether, they make the mountains echo with the news of Christ's birth. At the bottom of the hill, sleighs drawn by oxen and horses await the carolers. If you listen, you can hear the melodious bells attached to the oxen's necks ringing as the carolers move to each threshold gathering pastry, walnuts, bacon, pork-meat, and money for the church. Everything they collect goes to the church and to its sustenance. The bags they carry on their backs are filled to the brim and emptied on the threshold of the priest's home. The village

resounds with old Christmas carols carried far away by the icy wind until after midnight. Very early in the morning, people begin climbing the hill to attend the services and the reenactment of the Saviour's birth.

Christmas was celebrated three days in Romania. Early in the morning of the first day, after religious services, a drama is celebrated, the object of which is to represent the birth of our Saviour. A boy leads a procession bearing an immense star, colorfully painted. Then follow the Magi in Eastern costumes, and an escort of Roman soldiers with lances in the right hand, each supplied with a lantern. They also represent the manger in which the Saviour will be born at midnight. On the first day of Christmas no dances or entertainment of any kind take place. The people sit quietly in their homes, partaking of a very rich meal.

On the second day of Christmas people organize dances. They dance circle dances such as the "hora" and the "sarba," fast couple dances called "invarita." National dances like the "caluser" are performed usually by men. The Romanian dances bear a striking resemblance to those of the Roman peasantry in the time of Trajan. Scholars of great repute have traced the "calusari" to the ancient dance of the Salii and is said to be the dance of the Dacian tribes. If you can take your eyes off the very intricate steps of the dances, you will note the pride expressed in the faces of the dancers as they hold their heads high and backs erect.

The third day of Christmas, long time ago in free Romania, was the apogee of the holidays. Sometimes weddings are planned for the second or third day of Christmas since no weddings are allowed for a period of time before Christmas. No gifts are exchanged at Christmas as in this country, children, however, having already received something new by very close relatives on the night of December sixth, a great feast and holiday in old Romania, celebrating Saint Nicholas, one of the most

important saints of the Eastern Orthodox Church.

New Year is especially celebrated different from this country. On New Year's eve there is the custom of cooking rich, thick pastry. Musicians serenade at windows, filling the villages and cities with gaiety and joy for the New Year. Earlier on New Year's eve, children come with plows drawn by oxen, with whips to drive away evil spirits, reciting poetry appropriate to the coming of the New Year. The plow signifies the burying of the old and unearthing of the new. Around two o'clock in the morning of the first day of the New Year, solemn services are officiated in the churches across the land for the Romanian believes that a prayer to God will enable him to begin the New Year in solemnity and harmony within himself. On New Year's Day, people bearing the name of Vasile celebrate this particular day as a birthday is celebrated in the United States. No one pays any attention to actual birthdays, since name days are of greater importance.

At the close of this flashback journey through time and history, I would like to add that Romania of yesteryear has an untapped wealth of other customs; the ones afore mentioned constituting but a few of the more striking examples of holiday traditions when Romania was free to praise the Almighty and the Saviour.

As I look back over the weary shoulders of time past, an old Romanian proverb comes to my mind, typical of the age-old wisdom and patience of the God-loving and God-fearing Romanians, "Apa trece, pietrele raman," which means, "The water flows on but the stones remain."

One last thought: It is my express desire to convey to all the Romanians, those behind the Iron Curtain as well as the ones in the free world that even though I am just a teenager, an American of Romanian descent, I join in prayer to Almighty God that in His divine kindness, He will grant Romania the freedom from satanic communistic enslavement.

Elvira Barsan

EUGENIA ADAMS MUREȘANU:

WHO ARE YOU?

Are you the thirsty one who, scorned by fools,
Avoids the stagnant waters of the pools
And seeks the clear spring through a barren land,
Up to the knees engulfed by the quicksand?

Are you the messenger come from afar,
Whose words the souls are guiding like a star,
Whose life released from compromise and grief
Means sharing with all men Love, Hope, and Belief?

Are you the unimpeachable fair knight,
Whose highest rule is loyalty at fight,
Who doesn't falter in his equity
And never alters men's integrity?

Are you the fool for God, who would embrace
The leprous one and kiss him on the face,
And who in every neighbor our Lord sees,
Because his faith is equal to his deeds?

Are you the one of these encrusted ten,
Who, cured of leprosy, so happy ran
To give thanks to his Lord and love Him true?
Or one of those ungrateful nine are you?

VASILĖ VERSAVIA:

Grass

*At one time in the field
grass had been childhood,
grass had been childhood.*

*You sometime will be old,
on your chest, grass will grow,
on your chest, grass will grow.*

*On you one time will grow
a grass eye-lash and brow,
a grass eye-lash and brow.*

*Upon your grave will grow
young grass, and wind will blow,
young grass, and wind will blow.*

*At one time in the field
childhood again will be,
childhood again will be.*

"SECRETELE SPIONAJULUI SOVIETIC" este titlul unui articol bine documentat, asupra metodelor și a extinderii serviciului de informații KGB, mai ales în țările occidentale.*

Autorii articolului constată că, agenții poliției secrete folosesc, în primul rând, canalele diplomatice: "un tiers du personnel diplomatique soviétique en France travaille pour le renseignement, couvert par son immunité" (p. 36). Acești agenți sunt plătiți dublu--ca diplomați și ca agenți secreți. Un exemplu este prim-consilierul Techtverikov, al treilea în rang protocolar la ambasada sovietică din Paris, care este "le patron de l'espionnage soviétique en France" (p. 35). Ceiace-l interesează în mod special sunt informații despre aeronautica franceză.

A doua cale de penetrare în Occident este emigrarea uneori prin căsătorie cu cetățeni francezi, naturalizarea și apoi divorțul cu schimbarea numelui ca să-și piardă urma. Cazul Zolotarenko oferă un exemplu. Era un simplu angajat însărcinat cu serviciul de copii fotografice pentru o companie din Neuilly-sur-Seine. Copiile pe care le făcea el însă erau de documente secrete asupra forțelor aeriene și se distribuiau tuturor membrilor Alianței Nord-Atlantice. Zolotarenko rezerva întotdeauna o copie și pentru secția KGB din Paris. După nouă luni de suprareghere, autoritățile franceze îl arestează și Zolotarenko nu mai încearcă să nege.

Serviciul de informații Sovietic se interesează în mod special în "l'espionnage industriel et technologique"--pentru care KGB-ul a înființat o secție aparte--"Direcția T." Una din căile folosite în acest scop sunt camioane rusești prevăzute cu panouri internaționale "Tir", pe caroseria cărora sunt montate aparate complexe

*Branko Lazitch și Christian Jelen, "Les Secrets de l'espionnage soviétique," L'EXPRESS, 5 Nov. 1982, pp.35-40.

care măsoară lățimea șoselelor, adâncimea canalelor și a râurilor, rezistența podurilor, cheile de trecere a carelor blindate. În decursul unor manevre militare, autoritățile Austriece au arestat mai multe camioane de acest gen, prevăzute cu aparate ultra-moderne de ascultat. Faptele s'au repetat în Belgia, Germania de Vest și în Elvetia.

Condițiile cele mai propice pentru spionajul Sovietic, au fost în perioadele de destindere politică. "Les Occidentaux relâchent leur vigilance et les Soviétiques en profitent pour étendre leurs réseaux." Începând din 1972, numărul Sovieticilor în St. Unite a crescut cu 50%. Acțiunile de spionaj suferă întreruperi în momentele când agenții lor sunt expulzați ca "persona non grata". "Astfel, 105 agenți Sovietici au fost expulzați din Anglia în 1971. După invazia Armatei roșii în Afganistan, 100 de "diplomați" sovietici au fost invitați să părăsească Pakistanul. În prima jumătate a lui 1982, un număr de 23 diplomați Sovietici au fost expulzați din treisprezece țări.

Cei doi autori arată că secția de spionaj a K.G.B-ului recurge și la abuzuri diplomatice sau direct "furturi" ca să obțină informații. O armată de "20,000 de cetățeni Sovietici sunt angajați în astfel de afaceri" (p. 40). Serviciul controlului vamal în St. Unite a lansat o campanie intitulată "Operation Exodus" pentru a pune capăt "emoragiei tehnologice naționale înspre USSR și aliații ei."

Care sunt avantajele oferite de Occident acestor acțiuni de spionaj? Autorii articolului cred că "infiltrația neobișnuit de mare a agenților respectivi se datorește "caracterului deschis al societății noastre." Dovada cea mai bună în această privință este cazul lui Geoffrey Prime, cetățean englez care a lucrat ani de zile în Cheltenham, servind informații Sovietelor "dans le plus important centre d'écoutes électroniques anglo-américain".

La 26 Sept. 1971, 105 sovietici expulsați pentru spionaj parasesc Marea Britanie

Marele avantaj al occidentalilor este "l'attrait que l'Ouest exerce sur les agents soviétiques." Un exemplu recent este debarcarea la Londra a unui important agent K.G.B., camuflat drept vice-consul la Teheran, care "a ajuns în capitala Angliei cu servieta plină de documente.... Iată călcâiul lui Ahile al serviciului de spionaj sovietic."

SUCCESIUNEA LA CĂRMA RUSIEI SOVIETICE a

fost rezolvată neașteptat de repede și fără convulsii. James Reston de la NEW YORK TIMES crede că procesul de tranziție a puterii de la Brejnev, cu sănătatea în declin, la un sistem colectiv sub Jury Andropov a început de mult ("Death and Memory," NYT, Nov. 14, p. 21 EY, cols 4-6). Reston reflectează asupra "schimbării de gardă în Moscova" și ce efect va avea ea asupra Vestului. În câteva trăsături, corespondentul de la NYT schițează pe noul "boss" din performanța de aproape o generație la KGB: "He was not picked for the job because of his love for human rights or moral philosophy." Andropov a contribuit la amputarea Finlandei, a reținut Ungaria pentru sistemul comunist și n'a pus picior în Occident. Totuși, autorul crede că Andropov va continua în spiritul moștenit de la Brejnev și va fi preocupat de ideea că "trebuie să fie o cale mai bună de guvernare" mai ales în ce privește starea economică.

Tot în același ziar (NYT, Nov. 14, p. 21 EY, cols 4-6), puțin mai jos de James Reston, bine cunoscutul profesor emeritus George F. Kennan îndreaptă farul spre "Andropov". Ca și Reston, prof. Kennan vede în alegerea succesorului chiar înainte de funeraliile lui Brejnev, indicația unui aranjament prealabil. Propunerea lui Andropov de către potențialul său rival Konstantin U. Chernenko, a închis calea altor speculații. Cât despre perspectiva unor negocieri de pace cu St. Unite, Dr Kennan crede că Andropov "este preferabil oricărei alte alternative" și că eliberarea recentă a lui Lech Walesa de către guvernul Jeruselski oferă o bună ocazie prin care un obstacol din drumul contactului potențial dintre președ. Reagan și secretarul general Andropov a fost înlăturat.

Helmut Kohl primește pe Mitterrand la Bonn -- 21 Oct. 1982

SCHIMBAREA GUVERNULUI DIN REPUBLICA FEDERALĂ GERMANĂ este salută cu încredere către oficialitățile franceze -- așa cum arată ziarul LE MONDE din 3-4 Oct., 1982. "Je n'ai aucune inquiétude sur nos relations avec Bonn" a declarat Jacques Delors, ministrul de economie și finanțe în noul guvernul socialist francez.

Schimbarea a avut loc 1 Oct., c., când camera reprezentanților (Bundestag) a adoptat o moțiune de neîncredere față de cancelarul Helmut Schmidt cu o majoritate de 292/249. Articolul 67 din legea fundamentală a RFG are un caracter constructiv prin faptul că un vot de cenzură a cancelarului ridică, în mod automat, candidatul designat de opoziție

pentru această funcțiune. Pe baza acestui principiu Helmut Kohl, șeful partidului Creștin Democrat, a devenit noul cancelar.

Victoria politică a PCD a fost posibilă prin coaliția cu mica grupare a partidului Liberal Democrat care a dezbătut combinația cu socialiștii și a votat pentru noul cancelar. LE MONDE scoate în evidență rolul important care-l are o grupare politică minoră atunci când deține balanța între două partide majore și poate să afirme cu certitudine: "cuj adhero preest."

Ceia ce preocupă cercurile politice franceze este atitudinea noului guvern federal față de nevoia de continuitate a relațiilor de strânsă cooperare cu Franța. Aceasta și pentru că "Les relations franco-allemandes constituent une des bases de la coopération européenne." Această privință, adaugă comentatorul, nu poate fi vorba de nici o modificare pentru că "trei din cele mai importante funcțiuni în cadrul Comunității Europene, afacerile

externe, economia și agricultura sunt ocupate de partidul Liberal care rămâne la guvern" (Le Changement de chancelier en R.F.A., p. 3, col. 2). Cât privește relațiile cu St. Unite, președintele Ronald Reagan știe că noul cancelar reprezintă o mișcare spre dreapta și vine cu o atitudine net favorabilă desfășurării de arme nucleare strategice pentru apărarea Europei de vest.

Afghan resistance fighters get a morale boost by listening to a report of a guerrilla attack on a communist post

RADIO FREE KABUL--Radio Kabul Liber! este numele celor unsprezece stațiuni de radio-emisiune pentru rezistența afganezilor împotriva regimului comunist și a trupelor sovietice de ocupație (THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR, W.E., Nov. 29, 1982, p. 3, cols. 1-3).

Correspondentul Edward Girardet, raportează efectul binefăcător pe care emisiunile îl au asupra moralului luptătorilor de gherilă din întreg Afganistanul. Ideia unui război pe unde aeriene aparține unui grup de europeni activiști pentru drepturile omului. Primul aparat mobil de emisiune a fost instalat în August 1981 și a cucerit fulgerător atenția și simpatia populației.

Programul de emisiune cuprinde știri, comentarii, rugăciune și muzică. Deschiderea se face printr'un

anunț în afganeză și persiană, "Here is Radio Free Kabul of the Afghan mujahideen" și se încheie cu un apel în limba rusă înregistrat pe bandă de către dizidenți ca Vladimir Bukovsky sau Vladimir Maximov și adresat celor circa 100,000 de soldați sovietici. Marparwin Ali, un afganez, lector la universitatea din Paris, crede că "este vital să aibă mijloace prin care să combată radio și televiziunea de sub controlul guvernului." Presa comunistă a atacat cu furie stațiunile clandestine, a căror scop este să propage contra-revoluția și să "defăimeze sprijinul politic pe care Uniunea Sovietică îl dă poporului afganez."

Pe lângă cele 11 stațiuni clandestine, organizația de rezistență a instalat și echipat un studio în Peshawar. Benzile înregistrate dinainte sunt trecute peste graniță de către curieri speciali, care le predau stațiilor respective. Comitetul RFK din Paris urmărește realizarea a 36 de stațiuni pentru care va fi nevoie de \$250,000. Tot odată a lansat o campanie pentru aparate mici de recepție pentru întreaga populație: "One Afghan, one radio."

Cover
TIME
MAGAZINE

Sept. 27,
1982

"Massacre
in
Lebanon"

Palestinian Civilians Are Slaughtered

MASACRELE DIN CELE DOUĂ LAGĂRE DE REFUGIAȚI PALESTINIENI în capitala Libanului au tulburat profund opinia publică și au cauzat o reacțiune de dezaprobare în presa universală. Cu puțin înainte de producerea lor,

profesorul Raymond Aron, analizează situația politică într'un articol de fond: "Limites d'une victoire" (L'EXPRESS, Paris, 3-9 Sept. 1982, pp. 54-55).

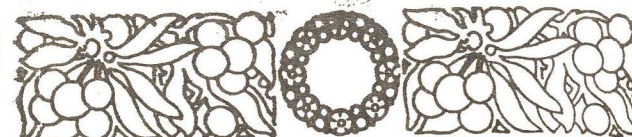
Aron nu se îndoiește că Menahem Begin, primul ministru al Israelului, a pornit războiul împotriva Organizației pentru Liberarea Palestinei (OLP) ca să asigure pacea. Dar Aron precizează că este vorba de o pace așa cum o vede el. "Or, il reste à savoir si sa paix est acceptable pour tous ceux palestiniens et arabes, qui doivent eux aussi enterrer la hache de la guerre" (p. 54).

Deci, încă înainte de tragicul masacru--comis de fracțiuni libaneze rivale dar, volens nolens, sub aripa protectoare a formidabilei armate izraeliene--Raymond Aron găsește că premisele politice Begin sunt intenable.

În primul rând, izgonirea forțelor palestiniene militante din sudul și din capitala Libanului nu înseamnă o discreditare a OLP. Dacă D-l Begin așteaptă acest lucru "je crains qu'il ne se trompe" (mi-e teamă că se înșală)--afirmă Aron. OLP se bucură de popularitatea a milioane de refugiați, iar țările arabe moderate, ca Arabia Saudită, se simt obligate s'o susțină.

În al doilea rând, St. Unite ale Americii au intensificat efortul pentru o soluționare pașnică a conflictului din Orientul Mijlociu; dar această pace nu poate fi urmărită atâta vreme cât forțele militare izraeliene nu evacuează Libanul.

În al treilea rând, guvernul Begin și-a luat aminte obligații la Camp David, în Sept. 1978. "L'erreur d'Israel est de ne pas jouer honnêtement la carte de l'autonomie prévue à Camp David" (p. 55). Această autonomie urmează să fie determinată pe baza voinței populare. Eliminarea OLP nu va convinge pe conducătorii palestinieni să intre în tratative cu Israel pe baza filosofiei Menahem Begin. "În loc să poarte războiul în afara hotarelor, izraelienii ar trebui să examineze situația din fața porții proprii sau chiar pe cea din casă" (p. 55).

SIMPOZIONUL CRC din anul acesta a avut loc Sâmbătă, 27 Nov., 1982, începând de la ora 10 a.m., într'o interesantă și plăcută atmosferă academică.

Grație efortului și a spiritului organizator depus de către ing. Mihai Olteanu, vice-președintele CRC, comunicările asupra "Relațiilor româno-ungare" au scos în relief, cu competență perioadele cele mai semnificative din istoria acestor relații.

În cuvântul de deschidere al celui de al 3-lea simpozion CRC, D^l Olteanu a subliniat motivul pentru care tratarea acestui subiect apare necesară și oportună și trebuie întreprinsă

în stricta și logică lumină a documentelor istorice obiective. Vorbitorul s'a referit mai ales la teza puțin întemeiată a unor cercuri pretinse istorice care susțin că la sosirea lor în Transilvania, în sec. al 9-lea, ungurii au găsit spațiul gol.

Prima comunicare prezentată a fost a avocatului Ion Stămătescu, care a tratat cu multă sânguință de cercetător, subiectul "Continuității existenței populației Daco-Romane în Transilvania, după retragerea administrației romane." Folosind date culese atât din lucrări bine cunoscute cât și din documente mai puțin cunoscute, vorbitorul a arătat că însăși sistemul roman de administrație a continuat să funcționeze în nordul Dunării pentru încă 50-60 de ani după retragerea împăratului Aurelian din "Dacia Felix." Autorul a citat de asemenea lucrări și autori maghiari care susțin teza puțin plauzibilă a retragerii întregii populații daco-romane.

În cursul discuției care a avut loc în jurul comunicării, dr. Traian Ocneanu a subliniat existența multor istoriografi maghiari care susțin teza continuității și nu cea a retragerii totale și a sugerat posibilitatea unei viitoare comunicări care să se ocupe de acestia.

A doua comunicare a fost prezentată de către D-l Olteanu despre "Invazia maghiară (Sec. IX) și subjugarea

treptată a populației române majoritare până la proclamarea autonomiei Principatului Transilvaniei." Lucrarea a fost bine documentată aruncând lumină asupra celor trei voievodate a le populației românești cu care ungurii au avut de luptat la epoca intrării lor pe teritoriul Transilvaniei. Luptele grele cu populația băștinase au rămas în baladele populare maghiare și oferă o evidență puternică despre continuitatea daco-română în Transilvania și prezența ei acolo la sosirea ungurilor.

A urmat apoi o dare de seamă asupra "Luptei națiunii române pentru libertăți politice, religioase, culturale și economice în perioada dualismului austro-ungar (1867-1918). Pentru că autorul programat pentru această comunicare, ing. Mircea Rațiu, n'a putut fi prezent datorită unor împrejurări neprevăzute, coordonatorul simpozionului (D^l Olteanu) a făcut o scurtă dar mai mult decât adecvată prezentare a consecințelor nefaste a le politice de maghiarizare forțată practică de regimul asupritor de la Budapesta în această perioadă. Conducătorii mișcării românești de emancipare națională au fost supuși unui regim de persecuții cu procese sumare și condamnări la ani grei de închisoare.

MEMORANDIȘTII--la procesul de la Cluj, 7 Mai, 1894.
Dela stânga la dreapta, pe scaune: N. Cristea, I. Coroianu, G. Pop de Băsești, I. Rațiu, V. Lucaciu, D. Cosma, S. Albini.

În picioare: D. Roman, P. Barbu, D. P. Bârcianu, G. Domide, T. Mihăli, A. Suciu, M. Veliciu, R. Pătiția.

După prânz, simpozionul a continuat cu încă trei comunicări. Prima, "Transilvania-pământ românesc" o lucrare a Dr. Constantin Sporea, a fost citită și comentată de către prof. Ilie Smultea. Argumentele folo-

site de D-1 Sporea sunt bine balansate în formă de replică la propaganda maghiară. A doua comunicare a fost un extras din teza de "Master Degree" a prof. Alexander Parvu, Jr., despre "Dictatul de la Viena și atrocitățile comise de autoritățile maghiare în perioada 1940-1944." Neputându-se deplasa din motive de sănătate, prof. Pârvu a transmis comunicarea prin prof. Alexandru Blaga și a fost excelent rezumată de către D^l Olteanu. Lucrarea prof. Pârvu reprezintă chintesența unor cercetări analitice minuțioase cu o bibliografie bogată și de o valoare istorică incontestabilă.

Titlul ultimei comunicări a fost "Aspecte ale relațiilor Româno-Maghiare în perioada ocupației comuniste" prezentată de scriitorul Vasile R. Versavia. Lucrarea se bazează pe observațiile bine prinse ale metodelor și căilor folosite cu multă abilitate de către unii intelectuali maghiari acuzând autoritățile românești de discriminări anti-maghiare deși de multe ori ei ocupă poziții erarhice mai înalte decât românii cu pregătire și calificări superioare. În mod cu totul nejustificat și greu de înțeles, ei continuă să considere Transilvania drept teritoriu maghiar și speră în vreo conjunctură internațională favorabilă care să repete dictatul de la Viena. Prezentarea tânărului poet a fost succintă, bine reflectată și captivantă.

Programul oficial al simpozionului s'a încheiat în jurul orei 5 p.m. după care o parte din grupul celor prezenți a continuat conversația într'o atmosferă de relaxare și prietenie.

Participanții la simpozion țin să exprime calde sentimente de grațitudine Doamnelor Frances Ocneanu și Constanța Arsene (președinta Comit. de ospitalitate CRC) pentru generoasa atenție cu servitul mesei de prânz și pentru cafeaua și prăjiturile la îndemână în tot cursul zilei. Ca înfocăuna, Frances Ocneanu a adus coșul plin cu prăjituri delicioase.

ANIVERSAREA UNIRII PRINCIPATELOR (24 Ian. 1959-1983)
va avea loc SAMBATA, 22 Ian. 1983, în sala cea mare CRC, începând la ora 5 p.m. cu următorul program:

- (1) Cuvinte despre actul unirii--Dr. Traian Ocneanu
- (2) "Hora unirii"--cântată de Mari și Elisabeth Smultea
- (3) "Prezențe Românești în Canada"--D-na Angela Comnène (conferință cu diapozitive)
- (4) Dansuri de folclor -- executate de bine cunoscuta echipă "KHADRA Int'l Folk Ballet" românesc

După program, la ora 6:30, se va servi o masă românească după care va urma seara dansantă cu excelenta orchestra începând de la ora 8.00.

Un serviciu de bar va fi la dispoziția oaspeților cu vin, bere și băuturi răcoritoare.

O donație de minimum \$5.00 de persoană se va putea oferi la intrarea în vestibulul CRC.

Toți românii și prietenii lor sunt invitați să ia parte la acest eveniment anual și să petreacă o seară plăcută într'o sală frumos decorată.

Ținem să împărtășim cu cetitorii noștri vestea bună că tânăra studentă Ileana Arsene, grav bolnavă și supusă unei operații foarte delicate anul trecut, și-a reluat firul unei vieți normale. După absolvirea cu succes a unui curs de "Bank-tellers" la San Francisco, Ileana a fost angajată și începând din luna Octombrie, c., lucrează 30 de ore pe săptămână la una din branșele "Bank of America" din San Francisco.

Gândul ei este să-și reia studiile înscriindu-se la un colegiu anul viitor. Ținem să o felicităm pentru curajul cu care a îndurat toate probele vieții la începutul tinereții și-i urăm multă sănătate și succes!

Intreaga familie Arsene s'a mutat de la Casa Română, îndată ce fratele mai mare Florin a ajuns în St. Unite și a început să lucreze în "electronics."

Sala CRC a fost folosită Dumineca, 17 Oct 1982, pentru prima dată pentru o petrecere de nuntă românească. Tânăra pereche Elena și Sever MARGA au avut de nași pe Dna Irina și Dan Didescu Didescu, care s'au ocupat în de aproape de decorarea sălii, pregătire ospățului și de dansul care a urmat. Peste o sută de oaspeți au participat și-au petrecut și au dansat până noaptea târziu.

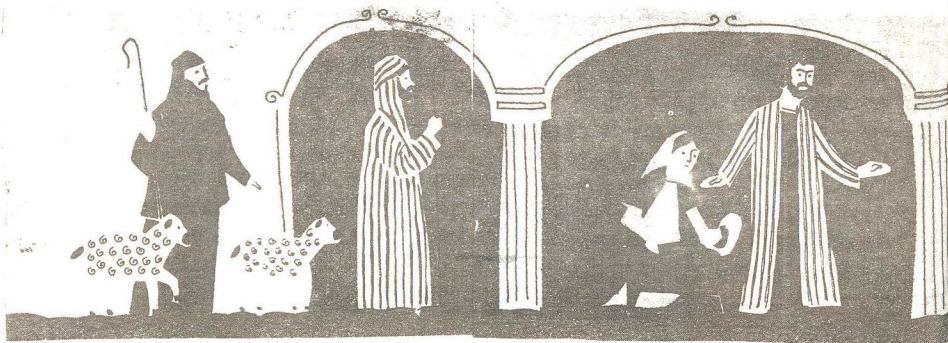
Tinem să exprimăm călduroase felicitări și o căsnicie lungă, fericită și rodnică tinerei perechi.

Sărbători fericite!

La sedința CONSILIULUI PAROHIAL "INVIEȘEA DOMNULUI", ținută la 28 Nov., c., s'a hotărât ca slujba Sf. Liturghii de Grăciun va avea loc Duminecă, 26 Dec. 1982--a doua zi de Grăciun--în Sala CRC, începând de la ora 11 a.m. Toți românii și prietenii sunt invitați să ia parte la serviciu.

Tot odată, CONSILIUL PAROHIAL și administratorul parohiei, păr. Ioan Sîrbu convoacă adunarea generală anuală a parohiei pe ziua de Duminecă, 30 Ian 1983, după serviciul religios care se va oficia la CRC, începând de la ora 11:00 a.m.

Acknowledgments

CRC is pleased to announce that two more families have made a commitment to join our founders in making sure that the Romanian-Americans of Northern California do indeed have a home of their own.

WE WELCOME OUR NEW FOUNDER MEMBERS IN PROGRESS

The ARSENE Family (Constanța, Florin, Ileana)

Rodica & Vasile RANGA - VERSAVIA

Our fifth anniversary is approaching next March. At that time we hope to be able to complete the engraving of the Memorial Plaque in the foyer by the addition of a last column of eleven names, for which four spaces remain.

Besides founder membership, CRC offers both regular voting membership (\$5/month; \$60/year) and associate membership (\$12/year). A subscription form is always included in Buletinul CRC to explain the types of membership available.)

WELCOME ALSO TO OUR NEWEST ASSOCIATE MEMBER

Toma Hentea (Sacramento)

With the annual meeting coming up in January, now is a good time to consider becoming a voting member (associate members are also invited to attend.)

A SPECIAL INVITATION

TO

New Members to Add Their Support

Present Founders to Increase Their Support

In 1978 when a group of dedicated Romanian-Americans joined together to crystallize the efforts of the preceding years with the foundation of CRC and the purchase of the Oakland Club, which they had been renting for a number of years, the concept of founder membership was born.

These individuals agreed to subscribe to a certain number of initial \$100 loan units in order to come up with the necessary \$17,000 down payment and to pledge their continued support in proportion to the number of units to which they initially subscribed in order to assure that the mortgage would be paid off in fifteen years. (Ten years to go in March)

At that time an increase was envisioned not only in the number of founders but in the number of initial units subscribed to by original charter members. In this way monthly assessments per initial unit could gradually be reduced and the burden of support more evenly shared.

Since then three of our founders have increased their support: Nicolae Dimitriu, Angela Jonescu and Mircea Rațiu; Dan Didescu & Mihai Olteanu recently pledged to join them. Won't others follow their example? (NOTE: It is not necessary for present founders to make up back dues assessments on added initial units.) Make patron membership your goal, if possible. CRC membership, however, is planned to fit individual financial means and dedication, and thus dollar support cannot and should not be even.

& TUNE INTO CRC!

CALL TO ANNUAL MEETING

Saturday, January 22, 1983, 3:30 p.m.
at CRC

We hope all members will try to attend this annual event, hear the reports of chairmen and committee chairmen, and offer their suggestions for changes and improvements as well as program for 1983.

Your input is needed in deciding how CRC will meet by April 10th the delinquent 2d instalment of 1977-78 property taxes (plus interest) missed at escrow and only brought to our attention this past year when CRC learned of the lien on our property. YOU COUNT. BE INFORMED.

Members are invited to remain for the evening program celebrating the Unification of the Principalities.

CRC is VERY GRATEFUL to
Its BULETINUL CR Supporters

New Subscribers this quarter

Tanase & Maria Basturea
Toma Hentea
Vasile Ranga-Versavia (Portland)
Sebastian Petrescu (ROME)
V. Ududec (Winnipeg, CANADA)

Our Renewals: Sylvia Bogdan, R.A. &
Alexis Commene (OTTAWA), Constantin
Sporea (MUNICH) & Mircea & Irene Tănăsescu.

Our SPECIAL DONATORS (\$190)

Peter & Ottilia Malattia (\$5)	Frances & Trajan Ocneanu (\$20)
John Vasile Moldovan (\$5)	Ilie & Judy Smultea (\$100)
Nicolae Novac (\$10)	V. Ududec (CANADA) (\$50)

We are pleased that this quarter's donations (\$257) were sufficient to cover the cost of the September issue and are hopeful that our Buletinul CR readers will continue to provide the necessary support for the current issue (present balance in bulletin fund: \$71).

Special thanks are also due for the encouragement received from our readers who take the trouble to write and share their favorable comments on our scholarly endeavor and vital communications organ of CRC.

The CRC LIBRARY is open during functions and from 4-6 p.m. on Fridays or by special appointment. (Call Ion Stamatescu, librarian, at 835-3095 for information.)

As a result of the recent Garage Sale, the Columbia Encyclopedia as well as some classics and religious books have been added. Donations of publications are always welcome.

Volunteers should be aware that we are gradually building up a supply of such clerical necessities as staplers, tape, scissors, etc. in the desk drawers.

NEED A REFRIGERATOR, WASHER OR DRYER? Mary Moisisdis has offered to give hers to anyone who is in need of them and willing to cart away. Call (415) 357-9422. The dryer is like new & washer is in very good shape (G.E.).

C H A R I T Y I S N O T L O S T !

There is always a BIG SMILE on the face of our treasurer when she finds Casa Romana mail in her mail box. CRC offers its heartfelt thanks to those who, understanding the appeal for help in the September issue responded with their donations.

1978 BACK-TAX FUND

George Costache	\$100
Trudy Dunn (Danulescu)	100
Ilie Smultea	100

BUILDING REPAIR FUND

Anton Crihan (St.Louis)	100
Frances Ocneanu	50
Nadia Mandoche	15
Anonymous	10

GOLDEN BOOK DONATION

Alexander Burz	100
----------------	-----

ASSISTANCE FUND

Mircea Tanasescu	\$13
------------------	------

ACTIVITY/ORGANIZATION FUND

Garage Sale	52
-------------	----

Symposium

Angela Jonescu	5
Mihai Olteanu	30
Trajan & Frances Ocneanu	10
Ilie Smultea	30
Mircea & Irene Tanasescu	10

A C T I V I T Y R E P O R T

CRC thanks all those who donated items for the GARAGE SALE. Attendance was disappointing due to a problem in newspaper advertising, but CRC is thankful of the opportunity to rid itself of the junk in the basement. The remaining items were given to the Salvation Army, after CRC itself took out some useful kitchen utensils.

We are especially grateful to Nick Dimitriu for his fine posters and to the small group that gathered the eve of the sale to set up (Dan Didescu, George & Jean Costache, Ilie & Judy Smultea & the Arsene & Protopescu Families) and then enjoyed a pleasant evening together once the work was done.

The SYMPOSIUM donations included hospitality expense donations of \$30 to provide guest lunches as well as refreshments after church on Sunday (special thanks to Frances Ocneanu for the tasty cookies).

BUILDING REPAIRS were again necessary this fall due to furnace trouble much sooner than expected. In October our general manager was forced to invest \$520 in a new fan motor and the installation of a new thermostat and key fan switch. Needless to say, this aggravated CRC's very tight financial situation. (The balance remaining on our roofing loan was reduced to \$750 a/o the 11/24 payment.)

After a reasonably profitable fall, RENTAL INCOME suffered a blow recently by the loss of its most lucrative regular rental due to a drop in attendance at a aerobic dance classes. This comes on top of rising utility bills, the 1st instalment on 1982-83 property taxes (\$448) and 4 monthly instalments (\$147, Dec.-March) to pay the balance due on property insurance.

The problem concerning the 4/78 instalment in PROPERTY TAXES will have top priority at our ANNUAL MEETING in January. It is indeed unfortunate that the missing tax bill was caught neither by the escrow company nor our accountant and lawyer in 1978-80, when CRC was involved in all the technical details of setting up by-laws and filing various incorporation and tax exemption papers.

ONE LAST APPEAL!

Our Romanian-American Community came forth in 1978 with the necessary funds to make a \$17,00 down payment on the property. Certainly we can come up with an additional \$1,200 (balance remaining after \$300 more in pledges are received.)

We urge those supporters who have not already done so to make an extra sacrifice on behalf of their Romanian Home & Chapel in Northern California. (Now is the opportune time to make your tax deductible donations count the most; besides CRC plans to make a payment on the tax bill before interest goes up January 1st.)

FINANCIAL STATEMENT 11/30/82

Property Management Account.....	\$171.33
Treasurer's Organization Account.....	414.58*

Back-Tax Fund	\$100.00	
Mortgage Fd.	120.76	
Bldg Repair Fd.	0.00	
Assistance Fund	17.32	
Activity/Organiz Fd	98.27	
Bulletin Fund	78.23	\$414.58

2. ☐ I wish to become a REGULAR VOTING MEMBER of Casa Romana & Capela by contributing \$60 in annual dues for which I may take a tax deduction. I wish to pay my dues: (a) annually (\$60); (b) semi-annually (\$30); (c) monthly (\$50). *****
3. ☐ I wish to become an ASSOCIATE & NONVOTING MEMBER of CRC by contributing \$12 as annual dues for which I may take a tax deduction. I wish to pay my dues: (a) annually (\$12); (b) semi-annually (\$6); (c) monthly (\$1). *****
4. ☐ I wish to make a GOLDEN BOOK DONATION of \$, for which I may take a tax deduction. Donator's names are inscribed in the Golden Book (Cartea de Aur), occupying a permanent place of honor at CRC. (Funds are earmarked for payments on the mortgage on the property. *****
5. ☐ Please accept my tax-deductible donation to the SPECIAL BUILDING REPAIR FUND. I understand my contribution will be earmarked for payments on the special short-term roofing loan or to make improvements and repairs on the property. *****
6. ☐ Please accept my tax deductible donation to SPECIAL PROPERTY TAX FUND for \$. *****
7. ☐ Please accept my tax deductible donation to the ASSISTANCE FUND for \$. *****
8. ☐ Please accept my tax-deductible donation to BULETINUL "CASA ROMANA" of \$. Please credit \$ as a subscription for year(s) @ \$5/yr (\$7.50 Canada; Please credit \$ as a special donation to the Bulletin Fund. \$10 abroad). *****

(Signature) _____

(Date) _____

Tel No. _____

(Address) _____

FONDATORI I

(The Founders)

Ioan & Virginia Balaci	Emeric & Valerie Kalman
*Alexandru Blaga	Romeo Malattia &
Remus Bretoi	Otilia Bria Malattia
Valer Bursan	Niculae Moisidis
Alexander Burz	**John V. & Ilse Moldovan
*Nicolae Cazacu	**Traian & Frances Ocneanu
Ion & Stela Cepoi	Anca & Mihai Olteanu
Margareta Cismaru	Alexander Pârvu, Jr.
Eugen Coban	Eugen Popescu
*Gheorghe Costache	Mircea Rațiu
George & Trudy Dănulescu	John Simicin
Dan C. Didescu	Ioan D. Sirbu
*Nicolae Dimitriu	**Ilie J. Smultea
John Dumitru	*Judith Clark Smultea
Mircea Gorenuc	Elena Stamatescu-Greavu
*Sorin J. Issvoran	Eugen Stoia
Angela Jonescu	Petre Sturzu
*Fam. George Jordan	Leon Vasu

- * Patrons (5 or more initial loan unit subscriptions)
 ** Distinguished Patrons (10 or more)

Founder Members in Progress

Constanta Arsene Fam. Petru Dărăban
 Rodica & Vasile Ranga (Versavia)

Regular Voting Members

Vasile Mihaileanu Ion Rațiu
 Ion & Maria Manea-Manoliu

Associate Members

Tanase Basturea	Manuela Selles
Nubar Boloyan	Anne Simpson
R. A. Connène	Constantin Sporea
John Covinea	Mircea Tanasescu
Antonio Docan	
Toma Hentea	<u>Honorary Associates</u>
Nicolae Novac	Margot Munroe
Paul & Angelica Sebastian	Jean White Costache

SPECIAL ACKNOWLEDGMENT TO:

Romanian Orthodox Parish "Invierea Domnului" &
 Unirea dela Vest Society of the Union & League, R.S.A.

CRC CALENDAR - WINTER 1982-83

Sunday Dec. 26	<u>Christmas Religious Service</u> Holy Resurrection Orthodox Parish	Main Hall 11 a.m.
Saturday Jan. 22	<u>CRC ANNUAL MEETING</u> All Members Urged to Attend (founder, regular, associate)	CRC Salon 3:30 p.m.
Saturday Jan. 22	<u>CRC ANNIVERSARY CELEBRATION OF UNIFICATION OF ROMANIAN PRINCIPALITIES</u> Program <u>Romanian Dinner</u> <u>Dancing (orchestra)</u> Bar Available Donation: \$5 minimum/person at door	Main Hall 5 p.m. 6:30 p.m. 8:00 p.m.
Sunday Jan. 30	Holy Resurrection Orthodox Parish Religious Service Parish Annual Meeting	Main Hall 11 a.m. after service

CALENDARUL EVENIMENTELOR LA CRC

Duminică 26 Dec.	<u>Sf. Liturghie de Grăciun</u> PAROHIA "INVIEREA DOMNULUI"	Sala CRC 11 a.m.
Sâmbătă Jan. 22	ADUNAREA ANUALA CRC	Sala de Conferința 3:30 p.m.
Sambătă 22 Ian.	"124 de ani de la UNIREA PRINCIPATELOR" Program Masă românească Serată dansantă (& bar) Donații: \$5 de persoană min.	Sala mare 5 p.m. 6:30 p.m. 8 p.m.
Duminică	Par. "Invierea Domnului" Serviciul religios Adunarea generală anuală a parohiei	11 a.m. 12:30

May the spirit of Christmas abide
with you all through the coming year

CASA ROMANA & CAPELA

BOARD OF DIRECTORS

Alexander Blaga
George Costache
Dan C. Didescu
Nicolae Dimitriu
John V. Moldovan
Trajan Ocneanu
Mihai Olteanu
Ilie J. Smultea
Elena Stamatescu-Greavu

OFFICERS

President: Ilie Smultea
Vice Pres.: Mihai Olteanu
Secretary: Dan Didescu
Treasurer: Judy Smultea
Gen. Mgr.: George Costache

"CALUSARI I"